

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Γενική Δ/ση Αναπτ/κού Προγρ/σμού
Περιβάλλοντος & Υποδομών
Δ/ση Τεχνικών Έργων
Τμ. Δομών Περιβάλλοντος

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Για την εκτέλεση του έργου με τα στοιχεία:

Τίτλος Υποέργου 2/ Εργολαβίας :	«Κατασκευή Αγωγού Μεταφοράς Ακαθάρτων στα Τμήματα Ασυνέχειας , διασταυρώσεις του ΚΑΑ Βαρθολομιού – Γαστούνης με το δίκτυο των αποστραγγιστικών – αποχετευτικών τάφρων και ελέγχου της υφιστάμενης κατάστασης του κατασκευασμένου ΚΑΑ».
Τίτλος Έργου / Πράξης:	«ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΒΙΟ.ΚΑ ΓΑΣΤΟΥΝΗΣ - ΒΑΡΘΟΛΟΜΙΟΥ (ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ)»
Προϋπολογισμός:	242.362,06 (χωρίς Φ.Π.Α.) / 300.528,96€ (με Φ.Π.Α.)
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ:	ΣΑΕΠ 001
Κωδικός Έργου :	2013ΕΠ00100049
Κωδικός CPV σύμβασης :	45232420-2
Κωδικός NUTS :	EL 633 (Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ)

ΠΑΤΡΑ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2017

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Άρθρο 1 ^ο .	Αντικείμενο Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων	(σελ.3)
Άρθρο 2 ^ο .	Τεχνικές Προδιαγραφές και κανονισμοί που ισχύουν	(σελ.3)
Άρθρο 3 ^ο .	Υλικά εργασιών	(σελ.3)
Άρθρο 4 ^ο .	Προθεσμίες – Χρονοδιάγραμμα έργου	(σελ.4)
Άρθρο 5 ^ο .	Ημερολόγιο – Π.Π.Ε.	(σελ.5)
Άρθρο 6 ^ο .	Ειδικές δαπάνες που βαρύνουν τον ανάδοχο	(σελ.6)
Άρθρο 7 ^ο .	Τροποποιήσεις προϋπολογισμού-Νέες εργασίες-Προκαταβολές	(σελ. 7)
Άρθρο 8 ^ο .	Χρηματοδότηση και κρατήσεις για τρίτους	(σελ. 8)
Άρθρο 9 ^ο .	Πιστοποίηση – αναθεώρηση τιμών	(σελ. 9)
Άρθρο 10 ^ο .	Μηχανολογικός εξοπλισμός	(σελ. 8)
Άρθρο 11 ^ο .	Μελέτες	(σελ. 8)
Άρθρο 12 ^ο .	Υλικά – Απαιτήσεις - Μέθοδοι δοκιμασίας κ.λ.π.	(σελ. 9)
Άρθρο 13 ^ο .	Σήμανση	(σελ.10)
Άρθρο 14 ^ο .	Μελέτη των συνθηκών του έργου	(σελ.10)
Άρθρο 15 ^ο .	Παραλαβή – Χρόνος εγγύησης – Συντήρηση έργου	(σελ.10)
Άρθρο 16 ^ο .	Ενδεικτικές πινακίδες – Φωτογραφίες – Παραστατικά στοιχεία - Μητρώο έργου	(σελ.11)
Άρθρο 17 ^ο .	Διεύθυνση έργων – Εκλογή προσωπικού	(σελ.11)
Άρθρο 18 ^ο .	Μέτρα ασφαλείας – σήμανση	(σελ.12)
Άρθρο 19 ^ο .	Απαιτούμενα Μέτρα Ασφαλείας και Υγείας στο εργοτάξιο	(σελ.13)
Άρθρο 20 ^ο .	Ασφαλίσεις	(σελ.18)
Άρθρο 21 ^ο .	Ώρες εργασίας προσωπικού	(σελ.24)
Άρθρο 22 ^ο .	Τήρηση ισχυουσών διατάξεων-σχέσεις με την υπηρεσία και άλλους εργολάβους	(σελ.24)
Άρθρο 23 ^ο .	Καθαρισμός χώρου	(σελ.24)
Άρθρο 24 ^ο .	Προστασία περιβάλλοντος	(σελ.24)
Άρθρο 25 ^ο .	Τελικές διατάξεις	(σελ.25)

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

ΑΡΘΡΟ 1ο : Αντικείμενο Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων

1.1. Αντικείμενο της παρούσας Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων (Ε.Σ.Υ.) είναι η διατύπωση των Γενικών και Ειδικών όρων, σύμφωνα με τους οποίους πρόκειται να κατασκευαστεί το έργο, όπως περιγράφεται στο τεύχος της Τεχνικής Περιγραφής.

1.2. Οι όροι αυτοί συμπληρώνουν τους όρους της Διακήρυξης και συμπληρώνονται με τους όρους των λοιπών τευχών δημοπράτησης (Τ.Δ.).

1.3. Φυσικό Αντικείμενο της παρούσας εργολαβίας: Σκοπός του έργου είναι να αποκατασταθούν κακοτεχνίες και ασυνέχειες που έχουν εντοπισθεί στην σχετική μελέτη του Δ. Πηνειού καθώς και βλάβες που έχουν προκληθεί στο αποχετευτικό δίκτυο. Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή ή ανακατασκευή των αντίστοιχων τμημάτων αγωγών και φρεατίων επίσκεψης καθώς και παρεμβάσεις σε θέσεις που η όδευση του ΚΑΑ τέμνει τα δίκτυα άρδευσης και αποστράγγισης ώστε να εξασφαλισθεί η συνέχεια του αγωγού, και κατά τα λοιπά ως η εγκεκριμένη μελέτη του Κυρίου του έργου (Δ. Πηνειού) .

1.4. Το Τεχνικό Αντικείμενο της παρούσας εργολαβίας αφορά στην εκτέλεση των παρακάτω εργασιών:

Ομάδα Α' : Εκσκαφές , Επιχώσεις , Αντλήσεις, Αντιστηρίξεις, Σήμανση, Αποκαταστάσεις.

Ομάδα Β' : Σκυροδέματα, Ξυλότοιχοι, Οπλισμοί, Αγωγοί, Εργασίες επισκευών, Συντηρήσεων.

1.5. Σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών κατά την κρίση της Υπηρεσίας και εντός των προβλέψεων του άρθρου 155 του Ν. 4412/2016 ενδέχεται να εντέλλονται εργασίες προστασίας των κατασκευών ή παρεμφερείς σύμφωνα με τα εγκεκριμένα τιμολόγια και τιμολογούνται ιδιαιτέρως. Ως περιπτώσεις έκτακτων αναγκών νοούνται αυτές που προκύπτουν από απρόβλεπτα γεγονότα που δεν απορρέουν από ευθύνη της Αναθέτουσας Αρχής.

ΑΡΘΡΟ 2ο : Τεχνικές προδιαγραφές και κανονισμοί που ισχύουν

Όλες οι αναφερόμενες εργασίες θα εκτελεστούν και θα επιμετρηθούν σύμφωνα με το Τιμολόγιο της μελέτης και με τις εγκεκριμένες Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές (ΕΤΕΠ) (ΦΕΚ 2221 Β'/30-07-2012).

Για όποιες εργασίες δεν καλύπτονται από τα παραπάνω θα έχουν ισχύ:

(1) Τα εγκεκριμένα ενιαία Τιμολόγια, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 196 του Ν. 4412/2016.

(2) Οι Ευρωκώδικες.

(3) Οι Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές (Π.Τ.Π.) του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων, όπως εγκρίθηκαν με την απόφαση ΔΙΠΑΔ/οικ/273/17-7-2012 (ΦΕΚ 2221/Α/30-7-2012) και τις οδηγίες της Εγκυκλίου 26/2012/ΓΓΔΕ.

(4) Οι προδιαγραφές ΕΛ.Ο.Τ. και Ι.Σ.Ο.

ΑΡΘΡΟ 3ο : Υλικά εργασιών

α.- Για την εκτέλεση των εργασιών, θα χρησιμοποιηθούν με μέριμνα, ευθύνη και δαπάνες του αναδόχου, υλικά σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις αντίστοιχες Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές (ΕΤΕΠ) (ΦΕΚ 2221 Β'/30-07-2012) .

β.- Η Υπηρεσία **δεν** θα παραδώσει ή θα υποδείξει στον ανάδοχο λατομείο ή βραχώδη εμφάνιση (οι τιμές μονάδος των σχετικών κονδυλίων της μελέτης παραμένουν σταθερές ανεξάρτητα από το λατομείο που θα χρησιμοποιήσει ο ανάδοχος). Ο ανάδοχος θα μεριμνήσει να βρει, είτε με μίσθωση είτε με αγορά, τις κατάλληλες πηγές λήψης υλικών ή ακόμη να προμηθευτεί υλικά από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις λατομείων

– αμμορυχείων που λειτουργούν ήδη στην περιοχή του έργου ή αλλού. Το Δημόσιο **δεν** αναλαμβάνει την υποχρέωση να απαλλοτριώσει εκτάσεις κατάλληλες για την παραγωγή υλικών.

Πρέπει επομένως, στις τιμές που θα προσφέρει ο ανάδοχος για την κατασκευή του έργου, να συμπεριλάβει όλες τις από οποιονδήποτε λόγο απαιτούμενες πρόσθετες δαπάνες για την προμήθεια των αναγκαίων αργών υλικών από ιδιωτικά ή κοινοτικά λατομεία ή ακόμη και τις τυχόν επιβαρύνσεις που θα απαιτηθούν, εξαιτίας σύγχρονης εκμετάλλευσης ορισμένων πηγών, αφού ληφθούν υπόψη όλες οι δεσμεύσεις και περιορισμοί που επιβάλλονται για την προστασία του περιβάλλοντος. **Δεν αναγνωρίζεται** αξίωση του αναδόχου να πληρωθεί επιπλέον αποζημίωση εξαιτίας τυχόν πρόσθετων μεταφορών ή δυσμενών συνθηκών μίσθωσης, αγοράς βραχιδίων εμφανίσεων ή λατομείων, αποκάλυψης και δημιουργίας ή εκμετάλλευσης και απόδοσης τους κλπ.

Σημειώνεται ότι αποτελεί συμβατική υποχρέωση του αναδόχου η αφαίρεση (μετά την αποκάλυψη κλπ.) του υλικού που θα κριθεί ακατάλληλο κατά τη διαλογή. Επίσης η απαιτούμενη διαλογή, πολλαπλή θραύση και το πλύσιμο του υλικού, ώστε αυτό να ικανοποιεί τις απαιτήσεις της αντίστοιχης ΕΤΕΠ.

γ.- Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος, πριν χρησιμοποιήσει οποιαδήποτε πηγή υλικών, που θα εκλεγεί με ευθύνη του, να εξετάσει το υλικό με φροντίδα και δαπάνες του σε πιστοποιημένο Εργαστήριο, ώστε να διαπιστωθεί η καταλληλότητά του και ότι είναι σύμφωνο με τις σχετικές ΕΤΕΠ ή εάν δεν καλύπτεται απ' αυτές από τις Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές.

δ.- Ο έλεγχος της ποιότητας, των υλικών που χρησιμοποιούνται, θα συνεχίζεται σε όλη τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου με μέριμνα, ευθύνη και δαπάνες του αναδόχου και σε συνεργασία με την Υπηρεσία. Σχετικά πρέπει να ληφθούν υπόψη τα οριζόμενα στο άρθρο 12 του παρόντος.

Η Υπηρεσία μπορεί, κατά την απόλυτη κρίση της, να αποκλείσει πηγές υλικών που δεν εγγυούνται αναμφισβήτητα τις απαιτούμενες ιδιότητες.

ΑΡΘΡΟ 4ο: Προθεσμίες – Χρονοδιάγραμμα έργου

Η συνολική προθεσμία περαίωσης του έργου ορίζεται σε **Πέντε (5) μήνες** από την υπογραφή της σύμβασης.

Η προτεραιότητα των εργασιών και έργων που θα εκτελεσθούν θα καθοριστεί με το χρονοδιάγραμμα, ώστε (εάν αυτό είναι δυνατόν) να περατώνονται αυτοτελή τμήματα.

Παράταση της οριζόμενης προθεσμίας **δεν αναγνωρίζεται** στον ανάδοχο αν επικαλεσθεί ότι αγνοούσε: (α) το χρόνο: (i) εκμετάλλευσης των πηγών λήψης υλικών για τα τεχνικά έργα, (ii) παράδοσης ή χρήσης ηλεκτρονικών συσκευών προέλευσης εξωτερικού – εσωτερικού ή οποιουδήποτε άλλου ηλεκτρομηχανολογικού υλικού, (iii) χρήσης λατομείου για λήψη υλικών οδοστρωσίας και ασφαλικών ή για δάνεια υλικά επιχωμάτων (χείμαρροι, ορυχεία κ.λ.π.), (β) πως οι πηγές λήψης υλικών που θα χρησιμοποιηθούν για την οδό, χρησιμοποιούνται, συγχρόνως, και από άλλες τυχόν εν ενεργεία εργολαβίες που βρίσκονται μέσα ή κοντά στις υπάρχουσες πηγές (ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να δημιουργήσει νέες κατάλληλες θέσεις και να κατασκευάσει νέες οδούς προσπέλασης χωρίς δαπάνη για το Δημόσιο).

Επίσης **δεν αναγνωρίζεται** παράταση στον ανάδοχο αν επικαλεσθεί ότι αγνοούσε την κατάσταση των οδών προσπέλασης προς τις πηγές υλικών που θα χρησιμοποιήσει ή ότι αγνοούσε τις επικρατούσες κλιματολογικές συνθήκες ή τη δυνατότητα να βρεθούν εργάτες, μηχανήματα κλπ.

Παράταση των συμβατικών προθεσμιών εγκρίνεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 147 του Ν.4412/2016 και τις λοιπές μέχρι σήμερα ισχύουσες διατάξεις.

Η υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας συνεπάγεται την επιβολή ποινικών ρητρών, που προβλέπονται στο άρθρο 148 του Ν.4412/2016.

Χρονοδιάγραμμα κατασκευής έργου

Εντός είκοσι (20) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 145 του Ν.4412/2016, ο ανάδοχος οφείλει να υποβάλλει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου, που να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις που έχει από τη σύμβαση.

Το χρονοδιάγραμμα συντάσσεται με βασική επιδίωξη το συντονισμό των δραστηριοτήτων, ώστε με την εκτέλεση των εργασιών με την απαιτούμενη – σωστή αλληλουχία και σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα συμβατικά τεύχη, να ολοκληρωθεί έντεχνα το φυσικό αντικείμενο εντός της καθορισμένης προθεσμίας και θα περιλαμβάνει:

- A.- Γραμμικό διάγραμμα χρονικού προγραμματισμού, με ποσοτική κατανομή των εργασιών ανά μήνα.
- B.- Διάγραμμα με τη μέθοδο της δικτυωτής ανάλυσης, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 145 του ανωτέρω νόμου.
- Γ.- Τεχνική Έκθεση που θα αναλύει και θα αιτιολογεί κατά πλήρη τρόπο τον προτεινόμενο προγραμματισμό των παραπάνω διαγραμμάτων και το μηχανικό εξοπλισμό που θα χρησιμοποιηθεί.

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία αποφαινεται για το χρονοδιάγραμμα που υποβλήθηκε έχοντας τη δυνατότητα να τροποποιήσει τις προτάσεις του αναδόχου ως προς τη σειρά και τη διάρκεια των εργασιών και την κλιμάκωση των πιστώσεων μέσα στο χρόνο. Η απόφαση για την έγκριση του προγράμματος εκδίδεται μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την υποβολή του.

Η έναρξη των εργασιών από μέρος του αναδόχου δεν μπορεί να καθυστερήσει πέραν των (τριάντα) 30 ημερών από την υπογραφή επίσης σύμβασης.

Επίσης μέσα σε ένα (1) μήνα από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος υποχρεούται να συντάξει και υποβάλει οργανόγραμμα του εργοταξίου του, στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερώς τα πλήρη στοιχεία στελεχών, εξοπλισμού και μηχανημάτων, που θα περιλαμβάνει η εργοταξιακή ανάπτυξη του έργου (παρ. 4 του άρθρου 145 του παραπάνω νόμου).

Η μη τήρηση των ανωτέρω προθεσμιών με υπαιτιότητα του αναδόχου, συνεπάγεται επιβολή των διοικητικών και παρεπόμενων χρηματικών κυρώσεων, αποτελεί λόγο έκπτωσης του αναδόχου και για τα αρμόδια όργανα του φορέα κατασκευής αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 141 του Ν.4412/2016.

Στις περιπτώσεις των επεμβάσεων έκτακτων γεγονότων και για εκείνα, των οποίων τη σοβαρότητα θα κρίνει η Υπηρεσία, ο ανάδοχος υποχρεούται να επεμβαίνει άμεσα σε αποκλειστική τμηματική προθεσμία τριών (3) ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία της εντολής. Σε περίπτωση κατεπείγουσας ανάγκης και εφόσον δεν είναι δυνατή η αυθημερόν αποκατάσταση της βλάβης, ο ανάδοχος θα πρέπει να προβαίνει στην άμεση (αυθημερόν) λήψη των απαιτούμενων μέτρων ασφάλειας (οριοθέτηση, κατάλληλη σήμανση κλπ.), προς αποτροπή κινδύνου ατυχημάτων.

ΑΡΘΡΟ 5ο: Ημερολόγιο – Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.)

Κατά την εκτέλεση του έργου θα τηρηθεί ημερολόγιο, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις διατάξεις του άρθρου 146 του Ν.4412/2016. Στο ημερολόγιο, πέραν των αναφερομένων στις παρ. 1 & 2 του παραπάνω άρθρου, θα γίνεται καταγραφή και άλλων συμπληρωματικών πληροφοριακών στοιχείων (όταν απαιτείται) και αφορούν στην υφισταμένη κατάσταση της οδού στις θέσεις που θα εκτελεσθούν εργασίες, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 3 του παραπάνω άρθρου.

Επίσης, **δεν** απαιτείται η εκπόνηση και εφαρμογή Προγράμματος Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.), σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 158 του παραπάνω νόμου.

ΑΡΘΡΟ 6ο: Ειδικές δαπάνες που βαρύνουν τον ανάδοχο

Στα γενικά έξοδα του αναδόχου συμπεριλαμβάνονται και οι παρακάτω ειδικές δαπάνες:

1. Δαπάνες συμφωνητικού (αν απαιτούνται).
2. Δαπάνες για αποζημίωση ιδιοκτητών, εκμισθωτών ή μισθωτών:
  - A) Των περιοχών από τις οποίες παίρνονται δάνεια για χωματισμούς, αποθέτονται τυχόν προϊόντα εκσκαφών ή αποθηκεύονται υλικά γενικά.
  - B) Των θέσεων εγκατάστασης μηχανημάτων και εργοταξίων γενικά.
  - Γ) Των προσπελάσεων προς τα εργοτάξια, τις θέσεις για λήψη και αποθήκευση των κάθε φύσης υλικών και τις θέσεις των έργων.
  - Δ) Των οποιονδήποτε πηγών λήψης υλικών λατομείου κλπ. που θα χρησιμοποιηθούν στο έργο ύστερα από έγκριση της Υπηρεσίας, καθώς και των οδών προσπέλασης προς αυτές, και οι οποίες ανήκουν σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Σημειώνεται ότι το Δημόσιο δεν αναλαμβάνει καμία υποχρέωση για διενέργεια και διεξαγωγή της διαδικασίας για την απαλλοτρίωση των παραπάνω και κατά τα λοιπά ισχύουν τα αναφερόμενα στο άρθρο 138 του Ν.4412/2016.

Το δημόσιο επίσης δεν αναλαμβάνει καμία υποχρέωση για πρόσθετη αποζημίωση του αναδόχου για δυσχέρειες που τυχόν θα αναφύουν στην εξεύρεση και εκμετάλλευση των λατομείων και λοιπών πηγών είτε από την ανάγκη που τυχόν παρουσιασθεί για τη δημιουργία εγκατάστασης θραύσης και χώρων αποθήκευσης υλικών μακριά από τις πηγές λήψης (λατομείων κ.λ.π.) είτε από τυχόν δυσχέρειες μεταφορών, οποιασδήποτε αιτίας.
3. Για την κατασκευή και συντήρηση των οδών που απαιτούνται για την προσπέλαση προς τις πηγές υλικών καθώς επίσης για την κατασκευή και συντήρηση των προσπελάσεων και παρακαμπτηρίων που θα χρειαστούν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου για την ανεμπόδιστη και ασφαλή εξυπηρέτηση της κυκλοφορίας.

Όσον αφορά τις οδούς που είναι σε λειτουργία, ο ανάδοχος πρέπει να έχει υπόψη του ότι δεν μπορεί να κυκλοφορήσει όχημα βάρους μεγαλύτερου από εκείνο για το οποίο έχει υπολογισθεί η αντοχή του οδοστρώματος, ώστε να αποφευχθεί η καταστροφή του. Οπωσδήποτε, εφόσον χρησιμοποιήσει τέτοιες οδούς (με τους παραπάνω περιορισμούς) είναι υποχρεωμένος να συντηρεί και αυτές, όπως παραπάνω, όσο διαρκεί η εκτέλεση της σύμβασης, χωρίς οποιαδήποτε αποζημίωση από μέρος του Δημοσίου.

Εξυπακούεται ότι σε κάθε περίπτωση κατά την εκτέλεση του έργου κατά την παραγωγή και μεταφορά υλικών, ο ανάδοχος είναι υπεύθυνος για κάθε ζημιά ή ατύχημα. Η Υπηρεσία δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη ή υποχρέωση να καταβάλει δαπάνες ή αποζημιώσεις για όσα αναφέρθηκαν παραπάνω.
4. Οι πρόσθετες δαπάνες και επιβαρύνσεις, οι οποίες πιθανόν να προκύψουν στο στάδιο εκτέλεσης των εργασιών, από την ανάγκη να γίνεται ταυτόχρονη εκμετάλλευση ορισμένων πηγών υλικών και από άλλη προγενέστερη ή μεταγενέστερη εργολαβία ή να δημιουργηθούν και αποκαλυφθούν για το λόγο αυτό νέες πηγές υλικών καθώς και οι συμπαραομαρτούσες επιβαρύνσεις της παρ. 2 του άρθρου αυτού, που είναι απαραίτητες για την εμπρόθεσμη εκτέλεση του έργου.
5. α) Οι δαπάνες για συμπλήρωση και αναπροσαρμογή των μελετών χάραξης και τεχνικών έργων που θα παραδοθούν τυχόν στον ανάδοχο, ώστε να προσαρμοστούν αυτές στην εγκεκριμένη τυπική διατομή της οδού.
β) Οι δαπάνες των τοπογραφικών εργασιών οι οποίες θα απαιτηθούν για να εφαρμόσουν τα στοιχεία της μελέτης για την εκτέλεση του έργου γενικά και τις

επιμετρήσεις, δηλ. αναπασσαλώσεις του άξονα της οδού, χωροσταθμίσεις, λήψη διατομών κλπ.

γ) Η δαπάνη σύνταξης κατασκευαστικών σχεδίων, εάν απαιτηθούν.

Οι παραπάνω εργασίες εκτελούνται (οπωσδήποτε από διπλωματούχο Τοπογράφο ή Πολιτικό Μηχανικό) όσες φορές απαιτείται κατά διαδοχικά στάδια εκτέλεσης του έργου.

Επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι σε τμήματα των οδών που θα γίνονται ασφαλικές εργασίες, θα προηγείται από τον ανάδοχο υψομετρική και φωτογραφική αποτύπωση, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι με τις εργασίες συντήρησης των ασφαλικών δεν θα αλλοιώνονται τα τεχνικά χαρακτηριστικά της υφιστάμενης οδού (ιδίως επικλήσεις & διαγράμμιση). Αυτό ισχύει και στις περιπτώσεις αλλαγής των τεχνικών χαρακτηριστικών, αν απαιτηθεί για λόγους άρσης της επικινδυνότητας.

6. Δαπάνες προσωρινής σήμανσης κατά το στάδιο εκτέλεσης του έργου (και η οριζόντια σήμανση) όπως περιγράφεται στο άρθρο 18 του παρόντος.
7. Δαπάνες που περιγράφονται στους γενικούς όρους του τιμολογίου της μελέτης του έργου.
8. Δαπάνες που αναφέρονται στην έρευνα αντοχής εδάφους θεμελίωσης τεχνικών έργων του σώματος της οδού (περισιομετρήσεις, δοκιμαστική φόρτιση εδάφους κλπ.), εκτός από την δοκιμαστική φόρτιση πασσάλων που πληρώνεται ιδιαίτερος εφ' όσον ζητηθεί από την Υπηρεσία.
9. Δαπάνες έρευνας για διαπίστωση ανάγκης εκτέλεσης εξυγιαντικών κλπ. έργων (αν απαιτηθούν) και για καθορισμό του είδους & της έκτασης τους.
10. Δαπάνες για εδαφοτεχνική έρευνα και μελέτη των εδαφών στη ζώνη κατάληψης της οδού και της καταλληλότητας των εδαφών που προορίζονται για επιχώματα και προέρχονται είτε από ορύγματα είτε είναι δάνεια υλικά (αν απαιτηθεί).
11. **Ειδικότερες δαπάνες για :**
  - A) Τη διαρκή επικοινωνία – συνεργασία με τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, προκειμένου για την ομαλή και έντεχνη εκτέλεση του έργου.
  - B) Τον ορισμό τεχνικού υπαλλήλου από το προσωπικό του, ο οποίος θα είναι διαθέσιμος καθ' όλο το 24ωρο, για επεμβάσεις αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας (με παράλληλη κοινοποίηση του τηλεφώνου στα κατά τόπους τμήματα Τροχαίας της Ε.Ο.).
  - Γ) Τη διάθεση επιτόπου του έργου (κατά μήκος του άξονα της Ε.Ο.) του απαιτούμενου συνεργείου για την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών (τουλάχιστον με επισήμανση), επί 24ώρου, σύμφωνα με τα ανωτέρω.Σε περίπτωση που κατά την κρίση του αναδόχου και της Υπηρεσίας απαιτείται, μετά τον εντοπισμό του προβλήματος, η άμεση αντιμετώπισή του, αυτό θα γίνεται μετά από τηλεφωνική συνεννόηση και εντολή της Υπηρεσίας, (το οποίο πληρώνεται ιδιαίτερος).

Ο ανάδοχος είναι ποινικά και αστικά υπεύθυνος για τυχόν ατύχημα που μπορεί να προκληθεί από την μη έγκαιρη λήψη των απαιτούμενων μέτρων ασφάλειας.

ΑΡΘΡΟ 7ο: Τροποποιήσεις προϋπολογισμού – Νέες εργασίες - Προκαταβολές

Ο ανάδοχος υποχρεούται να εκτελέσει το έργο σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν και σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4412/2016 και τις λοιπές ως σήμερα ισχύουσες διατάξεις.

Σε περίπτωση που θα εκτελεσθούν εργασίες που δεν προβλέπονται από το Συμβατικό Τιμολόγιο θα συντάσσονται νέες τιμές μονάδος κατά τις διατάξεις του άρθρου 156 του Ν.4412/2016.

Για τη συγκεκριμένη εργολαβία δεν προβλέπεται προκαταβολή.

ΑΡΘΡΟ 8ο: Χρηματοδότηση και Κρατήσεις για τρίτους

Το έργο χρηματοδοτείται από τις πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, με κωδικό έργου: 2013ΕΠ00100049 και προϋπολογισμό: 300.528,96€ (με Φ.Π.Α.).

Ο ανάδοχος υποχρεούται να καταβάλει τις προβλεπόμενες κρατήσεις και να προσκομίζει τις αντίστοιχες αποδείξεις πριν από την πληρωμή κάθε λογαριασμού καθώς και κάθε άλλη νόμιμη κράτηση για το Δημόσιο ή τρίτους. Δεν απαλλάσσονται από φόρους και δεσμούς τα καύσιμα και λιπαντικά που χρησιμοποιούνται από τους ιδιώτες εργολάβους για την εκτέλεση έργων Δημοσίων Επενδύσεων.

Τον ανάδοχο βαρύνουν όλες οι κρατήσεις στο Ι.Κ.Α. κ.λ.π. Διευκρινίζεται ότι εάν μετά την ημέρα του διαγωνισμού επιβληθούν νέοι φόροι, τέλη κρατήσεις κ.λ.π. ή καταργηθούν παλαιοί, θα ισχύουν τα προβλεπόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 138 του Ν.4412/2016 όπως ισχύει.

Ο Φ.Π.Α. βαρύνει τον προϋπολογισμό του έργου. Στις τιμές του προϋπολογισμού και το τιμολόγιο μελέτης δεν περιλαμβάνεται ο Φ.Π.Α., ο οποίος υπολογίζεται και αναγράφεται ξεχωριστά. Ο ανάδοχος υποχρεούται στην απόδοση του Φ.Π.Α. σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1642/1986, όπως ισχύει.

ΑΡΘΡΟ 9ο: Πιστοποίηση αξίας εργασιών που εκτελέστηκαν και αναθεώρηση τιμών

Ισχύουν τα καθοριζόμενα στο άρθρο 152 του Ν.4412/2016.

Τα απαιτούμενα επιμετρητικά στοιχεία συντάσσονται με μέριμνα και ευθύνη του αναδόχου και υποβάλλονται στην Υπηρεσία που διευθύνει το έργο κάθε μήνα.

Κάθε λογαριασμός για τον προσδιορισμό της αναθεώρησης θα συνοδεύεται και από καταμέτρηση/επιμέτρηση και πίνακα κατανομής (διαχωρισμού) σε αναθεωρητικές περιόδους των εργασιών που εκτελέστηκαν και των υλικών που έχουν παραχθεί, ανεξάρτητα αν πιστοποιούνται ή όχι.

ΑΡΘΡΟ 10ο: Μηχανολογικός Εξοπλισμός

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να βρει και να διαθέσει όλα τα οχήματα μηχανήματα, εργαλεία, υλικά, απαιτούμενο προσωπικό που χρειάζονται για την έντευξη και εμπρόθεσμη εκτέλεση των εργασιών, όπως ορίζεται στο άρθρο 138 του Ν.4412/2016.

Κατά την λειτουργία των μηχανημάτων θα λαμβάνονται όλα τα προβλεπόμενα μέτρα ασφαλείας προς αποφυγή τροχαίων ατυχημάτων και προστασίας των εργαζομένων, σύμφωνα και με την εγκύκλιο ΔΙΠΑΠ/οικ./502/01.07.2003 του Υπ.ΠΕΧΩΔΕ (ΦΕΚ Β' /946/9-7-2003).

ΑΡΘΡΟ 11ο: Μελέτες

1. Η Υπηρεσία μπορεί να αναθέσει στον ανάδοχο την εκπόνηση οποιασδήποτε συμπληρωματικής μελέτης του έργου. Η εκπόνηση των μελετών και η αμοιβή τους θα γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν. Οι μελέτες αυτές θα γίνουν από τεχνικό με ανάλογα προσόντα και θα εγκριθούν αρμόδια.

Συμπληρωματικά διευκρινίζεται ότι τόσο για την εφαρμογή των μελετών όσο και για την ποιότητα και αντοχή των έργων μοναδικός υπεύθυνος είναι ο ανάδοχος της κατασκευής αυτών ενώ ο έλεγχος ή η επίβλεψη που θα ασκηθεί από την Υπηρεσία δεν απαλλάσσει τον ανάδοχο από την ευθύνη αυτή ή από οποιαδήποτε άλλη που

προκύπτει γι' αυτόν από τις συμβατικές του υποχρεώσεις και τις διατάξεις που ισχύουν.

2. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προχωρήσει **χωρίς ιδιαίτερη αμοιβή**:
  - α) Στην πασσάλωση, χωροστάθμιση του άξονα της οδού και στη λήψη διατομών.
  - β) Στην τυχόν τροποποίηση των αρχικών στοιχείων και μελετών χάραξης της οδού (εφόσον υπάρχει) σύμφωνα με τις προδιαγραφές του άρθρου 2 του παρόντος. Επίσης στην τυχόν προσαρμογή, συμπλήρωση και τροποποίηση των οριστικών μελετών που θα παραδοθούν για κάθε φύσης έργα που αφορούν στην οδό και η οποία απαιτείται από τις συνθήκες του εδάφους.
  - γ) Στον έλεγχο και πύκνωση των υπαρχόντων σταθερών τοπογραφικών σημείων, πριν αρχίσουν οι εργασίες κατασκευής του έργου και πριν υποβληθεί στην Υπηρεσία πίνακας που να περιέχει όλα τα στοιχεία των σταθερών τοπογραφικών σημείων, ώστε αυτά να αποτελέσουν την οριστική αφετηρία για τη μέτρηση των υψών. Επίσης είναι υποχρεωμένος μέσα σε ένα (1) μήνα από την υπογραφή της σύμβασης να κάνει γνωστές στην Υπηρεσία τυχόν ατέλειες των μελετών που παραδόθηκαν.
  - δ) Στη σύνταξη σχετικών μελετών (που θα περιλαμβάνουν οριζοντιογραφίες, μηκοτομές, κατά πλάτος τομές, σχέδια λεπτομερειών) σε τμήματα του οδικού δικτύου, στα οποία για την ομαλή απορροή των νερών της βροχής ή την καλύτερη διαμόρφωση επικλίσεων θα απαιτηθεί τοπική βελτίωση των γεωμετρικών χαρακτηριστικών.
  - ε) Στη σύνταξη, χωρίς ιδιαίτερη αμοιβή, οποιασδήποτε άλλης μελέτης ή κατασκευαστικών σχεδίων, που θα απαιτηθούν για την άρτια εκτέλεση του έργου.

ΑΡΘΡΟ 12ο: Υλικά – Απαιτήσεις – Μέθοδοι δοκιμασίας κλπ.

- 1.- Εξυπακούεται ότι όλα τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση των εργασιών πρέπει να είναι άριστης ποιότητας και να υπόκεινται σε εργαστηριακό έλεγχο για να πιστοποιηθεί ότι είναι σύμφωνα με τις αντίστοιχες τεχνικές προδιαγραφές.
- 2.-
  - α) Ο ανάδοχος έχει ολόκληρη την ευθύνη για την άριστη ποιότητα των υλικών που ενσωματώνονται στις εργασίες και για το ότι αυτά είναι σύμφωνα με τις προδιαγραφές (σκληρότητα, κοκκομετρική διαβάθμιση, πλαστικότητα υδροφιλία κλπ.), γιατί εξυπακούεται ότι με την προσφορά του ανέλαβε την υποχρέωση και την ευθύνη για την έντεχνη εκτέλεση των εργασιών με δόκιμα υλικά.
  - β) Αν μερικές πηγές υλικών είναι ή γίνουν ενδιάμεσα ακατάλληλες για την παροχή δόκιμων υλικών, πρέπει ο ανάδοχος να αναζητήσει άλλες κατάλληλες πηγές και αυτό αποτελεί συμβατική υποχρέωσή του και ανάγεται στην αποκλειστική ευθύνη του.
- 3.-
  - α) Κατά την παραγωγή αργών υλικών σκυροκονιαμάτων, οδοστρωσίας και ασφαλτικών, πρέπει να γίνεται συνεχώς παρακολούθηση, δειγματοληψία και έλεγχος της σκληρότητας, διαβάθμισης, πλαστικότητας και υδροφιλίας, και να συντάσσονται δελτία ελέγχου αντίστοιχα.
  - β) Για την εκτέλεση των δειγματοληψιών και για τον έλεγχο των κάθε φύσης υλικών που χρησιμοποιούνται στο έργο ισχύουν αρχικά οι Τεχνικές Προδιαγραφές και οι ισχύοντες κανονισμοί της Υπηρεσίας.
  - γ) Με τους ίδιους κανονισμούς και όρους θα ελέγχονται εργαστηριακά και οι εκτελούμενες εργασίες, ώστε να διαπιστώνεται η εκτέλεσή τους σύμφωνα με τις προδιαγραφές.
Η Υπηρεσία έχει το δικαίωμα οποιαδήποτε στιγμή να κάνει δειγματοληψία και έλεγχο της ποιότητας των υλικών και εργασιών και να χρησιμοποιήσει γι' αυτό τις εγκαταστάσεις, μέσα και προσωπικό του αναδόχου, ο οποίος έχει υποχρέωση να

διαθέτει τα παραπάνω απροφάσιστα στη διάθεση της Υπηρεσίας. Οι απαιτούμενες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται στα γενικά έξοδα, πέραν των όσων αναφέρονται στο άρθρο 6 της παρούσας, χωρίς αυτό να τον απαλλάσσει από την ευθύνη για την ποιότητα και έλεγχο των υλικών και εργασιών.

- 4.- α) Ο ανάδοχος έχει υποχρέωση με δική του φροντίδα, ευθύνη και δαπάνη να βρει κατάλληλες θέσεις και εκτάσεις για την παραγωγή υλικών, την απρόσκοπτη και εμπρόθεσμη εκτέλεση των εργασιών.
- β) Εάν οι συνθήκες του έργου ή ο κίνδυνος ζημιών δεν επιτρέπουν, κατά την απόλυτη κρίση της Υπηρεσίας, την απόθεση υλικών για μεγάλο χρονικό διάστημα σε χώρους όπου παρεμποδίζεται η κυκλοφορία των οχημάτων ή η κατασκευή του έργου, τότε θα αποθέτονται ορισμένες ποσότητες υλικών σ' αυτούς, χωρίς για το λόγο αυτό να δημιουργείται δικαίωμα του αναδόχου για αποζημίωση λόγω πρόσθετων ή πλαγιών μεταφορών, φορτοεκφορτώσεων κλπ.

ΑΡΘΡΟ 13ο: Σήμανση

Εργασίες σήμανσης

Εφόσον απαιτηθούν θα εφαρμοστούν οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και το συμβατικό τιμολόγιο και κατά το άρθρο 18 της παρούσης.

ΑΡΘΡΟ 14ο: Μελέτη των συνθηκών του έργου

Με την υποβολή της προσφοράς του, ο ανάδοχος αποδέχεται ότι:

- α. Είναι απόλυτα ενήμερος της φύσης και τοποθεσίας του έργου, των γενικών και τοπικών συνθηκών εκτέλεσης του έργου, κυρίως ότι αφορά τις κάθε είδους πηγές λήψης υλικών, θέσεις προσωρινής ή οριστικής απόθεσης προϊόντων εκσκαφής, τις μεταφορές, διάθεση, διαχείριση και αποθήκευση υλικών, ύπαρξη εργατοτεχνικού εν γένει προσωπικού, νερού, ηλεκτρικού ρεύματος οδών, του τυχόν υπάρχοντος δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης της περιοχής, τους φόρτους της υπάρχουσας κυκλοφορίας, το ευμετάβλητο των καιρικών συνθηκών, τη διαμόρφωση και κατάσταση εδάφους, το είδος, ποιότητα και ποσότητα των υλών που μπορούν να συναντηθούν πάνω και κάτω από το έδαφος κ.λ.π.
- β. Είναι απόλυτα ενήμερος για το είδος και τις καταστάσεις πριν από την έναρξη και κατά την πρόοδο εκτέλεσης των εργασιών και οποιαδήποτε άλλα ζητήματα, τα οποία κατά οποιονδήποτε τρόπο μπορούν να επηρεάσουν τις εργασίες, την πρόοδο ή το κόστος τους, σε συνδυασμό με τους όρους της σύμβασης.
- γ. Έχει μελετήσει, με σκοπό να συμμορφωθεί, τα εγκεκριμένα τεύχη & σχέδια της μελέτης (αν υπάρχει) καθώς και όλα τα συμβατικά στοιχεία του έργου, τα οποία περιλαμβάνονται στον φάκελο της μελέτης του έργου και ότι αυτά συνιστούν τη βάση της σύμβασης.

Παράλειψη του αναδόχου προς ενημέρωσή του με κάθε δυνατή πληροφορία, που αφορά στους όρους της σύμβασης, δεν απαλλάσσει αυτόν από την ευθύνη για την πλήρη συμμόρφωσή του προς την σύμβαση.

Επισημαίνονται οι δυσχέρειες που είναι δυνατό να προκύψουν από τις εργασίες που ενδέχεται να εκτελούνται στην περιοχή του έργου από τον εργοδότη ή από άλλους πιθανούς εργολήπτες, ώστε να τις λάβει ο ανάδοχος υπόψη του κατά τη μόρφωση της προσφοράς του.

ΑΡΘΡΟ 15ο: Παραλαβή – Χρόνος εγγύησης – Συντήρηση έργου

Η προσωρινή και οριστική παραλαβή του έργου πραγματοποιούνται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα άρθρα 170 και 172 του Ν. Ν.4412/2016.

- α. Ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να συντηρεί δωρεάν τα έργα κατά τον χρόνο εγγύησης, ώστε να βρίσκονται σε άριστη κατάσταση, επανορθώνοντας με δαπάνες του κάθε φθορά που προέρχεται από την κυκλοφορία ή άλλα αίτια, εκτός από την περίπτωση βλάβης λόγω ανώτερης βίας, για την οποία ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 157 του Ν.4412/2016.
- β. Κατά τον χρόνο εγγύησης βαρύνεται με τις δαπάνες αποκατάστασης τόσο του έργου που κατασκεύασε, όσο και των τυχόν συμπληρωματικών έργων που κατασκευάζονται μεταγενέστερα πάνω στο έργο (ασφαλτική επίστρωση, συμπληρωματική στρώση ερεισμάτων κ.λπ.), μέσα πάντοτε στο χρόνο εγγύησης και εφόσον οι φθορές και ζημιές γενικά οφείλονται σε πλημμελή κατασκευή των έργων που αυτός ανέλαβε με τη σύμβαση.
- γ. Ο χρόνος εγγύησης ορίζεται σε δεκαπέντε (15) μήνες σύμφωνα με το άρθρο 171 του Ν.4412/2016.

ΑΡΘΡΟ 16ο: Ενδεικτικές πινακίδες – Φωτογραφίες – Παραστατικά στοιχεία – Μητρώο έργου

Ο ανάδοχος έχει υποχρέωση μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης να προμηθευτεί και τοποθετήσει δύο (2) ενδεικτικές πινακίδες του έργου, των οποίων οι διαστάσεις, οι αναγραφόμενες ενδείξεις (ονομασία έργου, κύριος του έργου, διευθύνουσα υπηρεσία, μελετητές, ανάδοχος, μήκος οδού, προϋπολογισμός του έργου και χρονολογία έναρξης και περαίωσης), ο χρωματισμός και ο τρόπος στήριξης καθώς και οι θέσεις τοποθέτησής τους θα καθορίζονται έγκαιρα από τη Διευθύνουσα το έργο Υπηρεσία. Οι δαπάνες προμήθειας, μεταφορά και τοποθέτησης των παραπάνω πινακίδων βαρύνουν τον ανάδοχο του έργου και περιλαμβάνονται στα γενικά έξοδά του.

Σε περίπτωση που δεν τοποθετηθούν οι παραπάνω πινακίδες μέσα στην παραπάνω οριζόμενη προθεσμία, η Υπηρεσία που διευθύνει το έργο τις προμηθεύεται, τις μεταφέρει και τις τοποθετεί σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου.

Επίσης έχει υποχρέωση να παραδώσει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία ικανό αριθμό φωτογραφιών και λοιπών παραστατικών στοιχείων του έργου που εκτελείται καθώς επίσης να τηρήσει, συντάξει, εκτυπώσει και παραδώσει πλήρη στοιχεία αυτού, όπως τελικά θα εκτελεστεί (Μητρώο έργου).

Όλες οι παραπάνω δαπάνες βαρύνουν τον ανάδοχο και περιλαμβάνονται στα γενικά έξοδά του.

ΑΡΘΡΟ 17ο: Διεύθυνση Έργων – Εκλογή προσωπικού – Μηχανικός εξοπλισμός

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τοποθετήσει ως διευθύνοντα τα έργα εκπρόσωπό του, διπλωματούχο Μηχανικό ή Υπομ/κό αναγνωρισμένης Σχολής του Εσωτερικού ή Εξωτερικού, με ειδικότητα την απαιτούμενη για το έργο.

Ο παραπάνω διευθύνων τα έργα Μηχανικός ή Υπομ/κός πρέπει να έχει τη σχετική πείρα για την κατασκευή του έργου και η Υπηρεσία έχει το δικαίωμα να μην τον αποδεχθεί, εφόσον δεν εκπληρώνει τις σχετικές προϋποθέσεις.

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να διαθέτει, εκτός από τα αναγκαία κάθε είδους μηχανήματα, εγκαταστάσεις, μεταφορικά μέσα, όργανα και εργαλεία, όπως ορίζεται στο άρθρο 138 του Ν.4412/2016 αλλά και το απαιτούμενο ειδικευμένο προσωπικό για την εμπρόθεσμη και έντεχνη κατασκευή του έργου.

Επίσης είναι υποχρεωμένος, μετά από ειδοποίηση της Υπηρεσίας, να συνοδεύει τους υπαλλήλους που επιβλέπουν, διευθύνουν ή επιθεωρούν τα έργα κατά τις μεταβάσεις για επίβλεψη, έλεγχο ή επιθεώρηση στην περιοχή των έργων ή στους χώρους παραγωγής.

ΑΡΘΡΟ 18ο: Μέτρα Ασφαλείας – Σήμανση

Ο ανάδοχος, κατά το στάδιο εκτέλεσης των εργασιών, υποχρεούται να προβαίνει στην τοποθέτηση και να επιμελείται της συντήρησης και αντικατάστασης όλων των προσωρινών φανών αντανακλαστικών πινακίδων και σημάτων κλπ., κατά τον Κ.Ο.Κ., τα διεθνή πρότυπα, την ισχύουσα νομοθεσία και Π.Τ.Π. περί σήμανσης των οδών, για την ασφαλή κυκλοφορία των οχημάτων επί της οδού, κατά την ημέρα και τη νύκτα. Γενικά, οφείλει να λαμβάνει, με αποκλειστική μέριμνα και δαπάνες του και συνεχώς, όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας για τα έργα που εκτελούνται από αυτόν στις Εθνικές Οδούς αλλά και στο παράπλευρο δίκτυο αυτών, για πρόληψη οποιουδήποτε ατυχήματος ή ζημίας, καθ' όλο το χρονικό διάστημα εκτέλεσης των εργασιών. Τα μέτρα αυτά, οφείλει να τα τηρεί και για όσο διάστημα μετά το πέρας των εργασιών απαιτηθεί, μέχρις ότου η Υπηρεσία προβεί στην απαραίτητη μόνιμη σήμανση και διαγράμμιση. Ο ανάδοχος είναι ο μόνος και αποκλειστικός υπεύθυνος για οποιοδήποτε τροχαίο ατύχημα ή ζημία συμβεί, οφειλόμενο σε αμέλεια ή μη λήψη των αναγκαίων μέτρων ασφαλείας, από τον ίδιο είτε από τους εργαζομένους, που απασχολεί στο έργο. Ακόμη υποχρεούται να λάβει όλα τα μέτρα ασφάλειας για την πρόληψη ατυχημάτων και την παροχή πρώτων βοηθειών για το εργατοϋπαλληλικό του προσωπικό. Σε κάθε περίπτωση τροχαίου ή άλλου ατυχήματος ή ζημίας στον τόπο εκτέλεσης του έργου, ο ανάδοχος έχει αποκλειστικά όλες τις αστικές και ποινικές ευθύνες. Επίσης υποχρεούται να ακολουθεί τα μέτρα ασφάλειας κλπ. που προβλέπονται από την Υ.Α. αριθ. ΔΜΕΟ/Ο/613/16-2-2011 του ΥΠΥΜΕΔΙ «Οδηγίες Σήμανσης Εκτελουμένων Έργων» (ΟΜΟΕ – ΣΕΕΟ, τεύχος 7), σχετικά με τη σήμανση εκτελουμένων έργων σε οδούς εντός και εκτός κατοικημένων περιοχών.

Τέλος, τα μέσα και οι τρόποι σήμανσης που πρέπει να εφαρμόζει και να χρησιμοποιεί στα εκτελούμενα απ' αυτόν έργα, εντός και εκτός κατοικημένων περιοχών, προκειμένου να παρέχεται στους οδηγούς (αλλά και στους πεζούς) των οχημάτων έγκαιρη και επαρκής πληροφόρηση για τη μεταβολή των κανονικών συνθηκών κυκλοφορίας, με σκοπό την ασφαλή διέλευση των οχημάτων από την περιοχή των εκτελουμένων έργων και γενικά την αποφυγή τροχαίων ατυχημάτων, περιγράφονται στη ΔΜΕΟ/Ο/613/16-2-2011 απόφαση Υφ. ΥΠΟΜΕΔΙ: «Έγκριση Προδιαγραφής και οδηγιών Σήμανσης Εκτελουμένων Οδικών Έργων (ΟΜΟΕ - ΣΕΕΟ)».

Ειδικότερα:

A. ΣΗΜΑΝΣΗ ΕΡΓΟΤΑΞΙΟΥ

Ο ανάδοχος οφείλει να παίρνει με δικές του δαπάνες, όλα τα μέτρα που επιβάλλονται για κάθε περίπτωση, για την ασφάλεια και την πρόληψη οποιουδήποτε ατυχήματος ή ζημίας στο χρόνο που θα εκτελούνται τα έργα και είναι ο μόνος υπεύθυνος γι' αυτές και έχει αποκλειστικά όλες τις αστικές και ποινικές ευθύνες για κάθε τι που θα συμβεί, είτε από δική του υπαιτιότητα, είτε από υπαιτιότητα του εργατοτεχνικού προσωπικού, είτε από τα εργαλεία και μηχανήματα που απασχολούνται στο έργο του.

Με την έναρξη των εργασιών, σε κάθε θέση και καθ' όλη των διάρκειά εκτέλεσής τους, ο ανάδοχος υποχρεώνεται να προβαίνει στην πλήρη σήμανση του εργοταξίου, σε περίφραξη και ιδιαίτερη σήμανση κάθε επικίνδυνης θέσης, λαμβανομένου υπόψη του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ΚΟΚ), όπως ισχύει σήμερα, και σύμφωνα με το Τεύχος 7 της ΟΜΟΕ – ΣΕΕΟ «Οδηγίες Σήμανσης Εκτελουμένων Έργων».

Οφείλει να προβαίνει στην άμεση κάλυψη με ασφαλτόμιγμα των τομών του οδοστρώματος, που γίνονται απ' αυτόν, για την αποφυγή ατυχήματος και τον περιορισμό στα ελάχιστα χρονικά όρια των δυσκολιών οι οποίες προκαλούνται στην κυκλοφορία λόγω της εκτέλεσης των έργων.

Εφ' όσον δεν λαμβάνονται τα προαναφερθέντα μέτρα, και εκτός από τις αστικές και ποινικές κυρώσεις τις οποίες υπέχει αποκλειστικά ο ανάδοχος, επιβάλλονται ποινικές ρήτρες κατά την κρίση της Δ/νουσας Υπηρεσίας.

Σε ειδικές περιπτώσεις μπορεί η επιβλέπουσα Υπηρεσία να ζητήσει από τον ανάδοχο να συντάξει ειδική μελέτη σήμανσης του εργοταξίου, η οποία θα εφαρμοστεί αφού εγκριθεί.

Επίσης ο ανάδοχος υποχρεούται, εφ' όσον του ζητηθεί, να κατασκευάσει ή ανακαινίσει προσωρινές παρακαμπτηρίου της κατασκευαζόμενης οδού, τούτου εγκρινομένου από τη Δ/νουσα Υπηρεσία, για την ομαλή και ακώλυτο διεξαγωγή της κυκλοφορίας κατά την περίοδο εκτέλεσης των έργων.

B. ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΕΡΓΟΛΑΒΙΑΣ

Στα πλέον αξιόλογα κατά την κρίση της Υπηρεσίας έργα της εργολαβίας, στις πλέον εμφανείς θέσεις, δηλαδή σε κάθε τμήμα δρόμου που διαμορφώνεται ή σε κάθε αυτοτελές τεχνικό έργο, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος, αδαπάνως, να τοποθετήσει δύο (2) τουλάχιστον πινακίδες, οι οποίες θα αναγράφουν τον τίτλο της εκτελούσης τα έργα Αρχής, την ονομασία του εκτελουμένου έργου, τον χρηματοδότη, το ονοματεπώνυμο του αναδόχου και τον προϋπολογισμό του έργου. Οι διαστάσεις των γραμμάτων των πινακίδων καθορίζονται από τη Δ/νουσα Υπηρεσία, οι δε πινακίδες θα τοποθετηθούν πάνω σε σιδερένιους στύλους σύμφωνα με οδηγίες της Δ/νουσας Υπηρεσία. Πινακίδες κινητές με τα ίδια στοιχεία, είναι υποχρεωμένος να τοποθετεί ο ανάδοχος, αδαπάνως και στις θέσεις που θα εκτελούνται ασφαλικές εργασίες, αποκαταστάσεις, ανεξάρτητα από τις άλλες εργασίες.

Γ. ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Ο ανάδοχος οφείλει να παίρνει χωρίς ιδιαίτερη αποζημίωση, τα μέτρα που χρειάζονται, ώστε να μην παρεμποδίζεται η κυκλοφορία γενικά πεζών και οχημάτων, τόσο από τη διακίνηση των μηχανικών του μέσων, όσο και από την εναπόθεση των υλικών. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να γίνουν εκσκαφές και γενικά να αποκλειστεί απ' την κυκλοφορία δρόμος ή πεζοδρόμιο ή τμήμα τους, πριν εγκριθεί απ' την επίβλεψη και κατασκευαστεί από τον ανάδοχο προσωρινή διάβαση για τα τροχοφόρα ή τους πεζούς.

Επισημαίνεται ότι πρέπει να λαμβάνει σε κάθε θέση εργασίας, τα αναγκαία μέτρα για την ασφάλεια της διερχόμενης κυκλοφορίας, και ότι είναι, ο μόνος υπεύθυνος, σε περίπτωση ατυχήματος ή ζημίας, και έχει αποκλειστικά αυτός όλες τις αστικές και ποινικές ευθύνες, για κάθε τι που θα συμβεί, είτε από δική του υπαιτιότητα, είτε από υπαιτιότητα του εργατοτεχνικού προσωπικού του, είτε από τα εργαλεία και μηχανήματα που απασχολούνται στο έργο του.

Σημειώνεται, επίσης, ότι ο ανάδοχος είναι υπεύθυνος για την δαπάνη προμήθειας της απαιτούμενης σήμανσης στις θέσεις εκτέλεσης των έργων.

ΑΡΘΡΟ 19ο: Απαιτούμενα Μέτρα Ασφαλείας και Υγείας στο εργοτάξιο

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 27 (αρ.πρωτ. ΔΙΠΑΔ/οικ. 369/15 - 10 – 2012)

1. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση για την τήρηση των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, των διατάξεων και κανονισμών για την πρόληψη ατυχημάτων στο προσωπικό του ή στο προσωπικό του φορέα του έργου ή σε οποιονδήποτε τρίτο, ώστε να εξαλείφονται ή να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι ατυχημάτων ή επαγγελματικών ασθενειών κατά τη φάση κατασκευής του έργου : ΠΔ 305/96 (αρ.7-9), Ν.4412/2016 (αρ. 138 παρ.7), Ν. 3850/10 (αρ. 42).

2. Στα πλαίσια της ευθύνης του, ο ανάδοχος υποχρεούται :

α. Να εκπονεί κάθε σχετική μελέτη (στατική ικριωμάτων, μελέτη προσωρινής σήμανσης έργων κλπ.) και να λαμβάνει όλα τα σχετικά μέτρα Ν.4412/2016 (αρθ. 138 παρ.7).

β. Να λαμβάνει μέτρα προστασίας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στο Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (ΣΑΥ), όπως αυτό ρυθμίζεται με τις αποφάσεις του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ : ΔΙΠΑΔ/οικ.177/2-3-01, ΔΕΕΠΠ/85/14-5-01 και ΔΙΠΑΔ/οικ889/27-11-02, στο χρονοδιάγραμμα των εργασιών, καθώς και τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις ή άλλες

αναγκαίες αναπροσαρμογές των μελετών κατά τη φάση της μελέτης και της κατασκευής του έργου : Ν.4412/2016 (αρ. 138 παρ.8 και τα προσαρτήματα του Ν.4412/2016).

γ. Να επιβλέπει ανελλιπώς την ορθή εφαρμογή των μέτρων ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων, να τους ενημερώνει / εκπαιδεύει για την αναγκαιότητα της τήρησης των μέτρων αυτών κατά την εργασία, να ζητά τη γνώμη τους και να διευκολύνει τη συμμετοχή τους σε ζητήματα ασφάλειας και υγείας : ΠΔ 1073/81(αρ. 111), ΠΔ 305/96 (αρ.10,11), Ν.3850/10 (αρ. 42- 49).

Για την σωστή εφαρμογή της παρ. γ στους αλλοδαπούς εργαζόμενους, είναι αυτονόητο ότι η γνώση από αυτούς της ελληνικής γλώσσας κρίνεται απαραίτητη ώστε να μπορούν να κατανοούν την αναγκαιότητα και τον τρόπο εφαρμογής των μέτρων ασφάλειας και υγείας (εκτός ειδικών περιπτώσεων όπου τμήμα ή όλο το έργο έχει αναλάβει να κατασκευάσει ξένη εξειδικευμένη εταιρεία).

3. Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα της παρ. 2, ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί τα ακόλουθα :

3.1 Εκ των προτέρων γνωστοποίηση - Σχέδιο Ασφάλειας Υγείας

(ΣΑΥ) – Φάκελος Ασφάλειας Υγείας (ΦΑΥ) και συγκεκριμένα :

α. Να διαβιβάσει στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας πριν από την έναρξη των εργασιών, την εκ των προτέρων γνωστοποίηση, προκειμένου για εργοτάξιο με προβλεπόμενη διάρκεια εργασιών που θα υπερβαίνει τις 30 εργάσιμες ημέρες και στο οποίο θα ασχολούνται ταυτόχρονα περισσότεροι από 20 εργαζόμενοι ή ο προβλεπόμενος όγκος εργασίας θα υπερβαίνει τα 500 ημερομίσθια : ΠΔ 305/96

(αρ 3 παρ. 12 και 13). Η γνωστοποίηση καταρτίζεται σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ του άρθρου 12 του ΠΔ 305/96.

β. Να ακολουθήσει τις υποδείξεις / προβλέψεις των ΣΑΥ-ΦΑΥ τα οποία αποτελούν τμήμα της τεχνικής μελέτης του έργου (οριστικής ή εφαρμογής) σύμφωνα με το Π.Δ. 305/96 (αρ.3 παρ.8) και την ΥΑ ΔΕΕΠΠ/οικ/85/2001 του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ η οποία ενσωματώθηκε στο Ν.4412/2016 (αρ. 138 παρ.7 και τα προσαρτήματα του Ν.4412/2016).

γ. Να αναπτύξει, να προσαρμόσει και να συμπληρώσει τα ΣΑΥ-ΦΑΥ της μελέτης (τυχόν παραλήψεις που θα διαπιστώσει ο ίδιος ή που θα του ζητηθούν από την Υπηρεσία), σύμφωνα με την μεθοδολογία που θα εφαρμόσει στο έργο ανάλογα με την κατασκευαστική του δυσκολία, τις ιδιαιτερότητές του, κλπ (μέθοδος κατασκευής, ταυτόχρονη εκτέλεση φάσεων εργασιών, πολιτική ασφάλειας, οργάνωση, εξοπλισμός, κλπ).

δ. Να αναπροσαρμόσει τα ΣΑΥ-ΦΑΥ ώστε να περιληφθούν σε αυτά εργασίες που θα προκύψουν λόγω τροποποίησης της εγκεκριμένης μελέτης και για τις οποίες θα απαιτηθούν τα προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία, μέτρα ασφάλειας και υγείας : ΠΔ 305/96 (αρ. 3 παρ.9) και ΥΑ ΔΙΠΑΔ/οικ/889/2002 (παρ.2.9) του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ. (Ν.4412/2016 αρ. 138 παρ.7 και τα προσαρτήματα του Ν.4412/2016).

ε. Να τηρήσει τα ΣΑΥ-ΦΑΥ στο εργοτάξιο, κατά την εκτέλεση του έργου : ΠΔ 305/96 (αρ. 3 παρ.10) και ΥΑ ΔΙΠΑΔ/οικ/889/2002 (παρ.2.9Δ) του (τ.)ΥΠΕΧΩΔΕ και να τα έχει στη διάθεση των ελεγκτικών αρχών.

στ. Να προσθέσει συμπληρωματικές αναφορές στο Σχέδιο Ασφάλειας Υγείας (ΣΑΥ) και στο Φάκελο Ασφάλειας Υγείας (ΦΑΥ).

Το ΣΑΥ αποσκοπεί στην πρόληψη και στον περιορισμό των κινδύνων για τους εργαζόμενους και για τα άλλα εμπλεκόμενα μέρη που παρευρίσκονται στο εργοτάξιο κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου.

Αντίστοιχα ο ΦΑΥ αποσκοπεί στην πρόληψη και στον περιορισμό των κινδύνων για όσους μελλοντικά ασχοληθούν με τη συντήρηση ή την επισκευή του έργου.

Το περιεχόμενο του ΣΑΥ και του ΦΑΥ αναφέρεται στο ΠΔ 305/96 (αρ.3 παρ.5-7) και στις ΥΑ : ΔΙΠΑΔ/οικ/177/2001 (αρ.3) και ΔΙΠΑΔ/οικ/889/2002 (παρ.2.9) του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ οι οποίες ενσωματώθηκαν στο Ν. 4412/2016 (αρ. 138 και τα προσαρτήματα του).

Η υποχρέωση εκπόνησης ΣΑΥ προβλέπεται στο ΠΔ 305/96 (αρ. 3 παρ.4), όταν :

α. Απαιτείται Συντονιστής στη φάση της μελέτης, δηλ. όταν θα απασχοληθούν περισσότερα του ενός συνεργεία στην κατασκευή.

β. Οι εργασίες που πρόκειται να εκτελεστούν ενέχουν ιδιαίτερους κινδύνους: Π.Δ.305/96 (αρθ.12 παράρτημα ΙΙ).

γ. Απαιτείται εκ των προτέρων γνωστοποίηση στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας.

δ. Για την έναρξη των οικοδομικών εργασιών, επιβάλλεται με ευθύνη του κυρίου ή του έχοντος νόμιμο δικαίωμα: θεώρηση του σχεδίου και του φακέλου ασφάλειας και υγείας (ΣΑΥ,ΦΑΥ) του έργου από την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ.1 εδάφιο α΄ του Ν 4030/2011 (ΦΕΚ 249/Α/25-11-2011) και την αρ. πρωτ. 10201/27-3-2012 εγκύκλιο του Ειδ. Γραμματέα του Σ.ΕΠ.Ε.

Ο ΦΑΥ καθιερώνεται ως απαραίτητο στοιχείο για την προσωρινή και την οριστική παραλαβή κάθε Δημόσιου Έργου : ΥΑ ΔΕΕΠΠ/οικ. 433/2000 του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ, η οποία ενσωματώθηκε στο Ν.3669/08 αρ. (73 και 75).

Μετά την αποπεράτωση του έργου, ο ΦΑΥ φυλάσσεται με ευθύνη του Κυρίου του Έργου και το συνοδεύει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του : ΠΔ 305/96 (αρ. 3 παρ.11) και ΥΑ ΔΙΠΑΔ/οικ/889/2002 (παρ.2.9Δ) του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ.

Διευκρινίσεις σχετικά με την εκπόνηση του ΣΑΥ και την κατάρτιση του ΦΑΥ περιλαμβάνονται στην ΕΓΚΥΚΛΙΟ 6 με αρ. πρωτ. ΔΙΠΑΔ/οικ/215/31-3-2008 του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ.

3.2 Ανάθεση καθηκόντων σε τεχνικό ασφαλείας, γιατρό εργασίας – τήρηση στοιχείων ασφαλείας και υγείας

Ο ανάδοχος υποχρεούται :

α. Να αναθέσει καθήκοντα τεχνικού ασφαλείας αν στο έργο απασχολήσει λιγότερους από 50 εργαζόμενους σύμφωνα με το Ν. 3850/10 (αρ.8 παρ.1 και αρ.12 παρ.4).

β. Να αναθέσει καθήκοντα τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας, αν απασχολήσει στο έργο 50 και άνω εργαζόμενους, σύμφωνα με το Ν.3850/10 (αρ.8 παρ.2 και αρ. 4 έως 25).

γ. Τα παραπάνω καθήκοντα μπορεί να ανατεθούν σε εργαζόμενους στην επιχείρηση ή σε άτομα εκτός της επιχείρησης ή να συναφθεί σύμβαση με τις Εξωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης ή να συνδυαστούν αυτές οι δυνατότητες.

Η ανάθεση καθηκόντων σε άτομα εντός της επιχείρησης γίνεται εγγράφως από τον ανάδοχο και αντίγραφο της κοινοποιείται στην τοπική Επιθεώρηση Εργασίας, συνοδεύεται δε απαραίτητα από αντίστοιχη δήλωση αποδοχής : Ν.3850/10 (αρ.9).

δ. Στα πλαίσια των υποχρεώσεων του αναδόχου καθώς και των: τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας, εντάσσεται και η υποχρεωτική τήρηση στο εργοτάξιο, των ακόλουθων στοιχείων:

1. Γραπτή εκτίμηση προς τον ανάδοχο, από τους τεχνικό ασφαλείας και ιατρό εργασίας, των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν ομάδες εργαζομένων που εκτίθενται σε ιδιαίτερους κινδύνους Ν.3850/10 (αρ.43 παρ. 1 α και παρ.3-8).

2. Βιβλίο υποδείξεων τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας στο οποίο θα αναγράφουν τις υποδείξεις τους ο Τεχνικός ασφαλείας και ο γιατρός εργασίας Ν.3850/10 (αρ.14 παρ.1 και αρ.17 παρ.1).

Ο ανάδοχος υποχρεούται να λαμβάνει ενυπόγραφα γνώση των υποδείξεων αυτών.

Το βιβλίο υποδείξεων τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας σελιδομετρείται και θεωρείται από την αρμόδια επιθεώρηση εργασίας.

Αν ο ανάδοχος διαφωνεί με τις γραπτές υποδείξεις και συμβουλές του τεχνικού ή του ιατρού εργασίας (Ν 3850/10 αρ.20 παρ.4), οφείλει να αιτιολογεί τις απόψεις του και να τις κοινοποιεί και στην Επιτροπή Υγείας και Ασφάλειας (Ε.Υ.Α.Ε) ή στον εκπρόσωπο των εργαζομένων των οποίων η σύσταση και οι αρμοδιότητες προβλέπονται από τα άρθρα 4 και 5 του Ν.3850/10.

Σε περίπτωση διαφωνίας η διαφορά επιλύεται από τον επιθεωρητή εργασίας και μόνο.

3. Βιβλίο ατυχημάτων στο οποίο θα περιγράφεται η αιτία και η περιγραφή του ατυχήματος, που θα τίθεται στη διάθεση των αρμόδιων αρχών Ν.3850/10 (αρ.43 παρ.2β).

Τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή επανάληψης παρόμοιων ατυχημάτων, καταχωρούνται στο βιβλίο υποδείξεων τεχνικού ασφαλείας.

Ο ανάδοχος οφείλει να αναγγέλλει στις αρμόδιες επιθεωρήσεις εργασίας, στις πλησιέστερες αστυνομικές αρχές και στις αρμόδιες υπηρεσίες του ασφαλιστικού οργανισμού στον οποίο υπάγεται ο εργαζόμενος όλα τα εργατικά ατυχήματα εντός 24 ωρών και εφόσον πρόκειται περί σοβαρού τραυματισμού ή θανάτου, να τηρεί αμετάβλητα όλα τα στοιχεία που δύναται να χρησιμεύσουν για εξακρίβωση των αιτίων του ατυχήματος Ν.3850/10 (αρ.43 παρ.2α).

4. Κατάλογο των εργατικών ατυχημάτων που είχαν ως συνέπεια για τον εργαζόμενο ανικανότητα εργασίας μεγαλύτερη των τριών εργάσιμων ημερών Ν.3850/10 (αρ.43 παρ.2γ).

5. Ιατρικό φάκελο κάθε εργαζόμενου Ν 3850/10 (αρ.18 παρ.9).

3.3 Ημερολόγιο Μέτρων Ασφάλειας (ΗΜΑ)

Ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί στο εργοτάξιο Ημερολόγιο Μέτρων Ασφάλειας (ΗΜΑ), όταν απαιτείται εκ των προτέρων γνωστοποίηση στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας, πριν την έναρξη των εργασιών στο εργοτάξιο σύμφωνα με το ΠΔ 305/96 (αρ.3 παρ.14) σε συνδυασμό με την Υ.Α 130646/1984 του (τ.) Υπουργείου Εργασίας.

Το ΗΜΑ θεωρείται, σύμφωνα με την παραπάνω Υ.Α, από τις κατά τόπους Δ/νσεις, Τμήματα ή Γραφεία Επιθεώρησης Εργασίας και συμπληρώνεται από τους επιβλέποντες μηχανικούς του αναδόχου και της Δ/νουσας Υπηρεσίας, από τους υπόχρεους για την διενέργεια των τακτικών ελέγχων ή δοκιμών για ό,τι αφορά τα αποτελέσματα των ελέγχων ή δοκιμών, από το αρμόδιο όργανο ελέγχου όπως ο επιθεωρητής εργασίας, κλπ : ΠΔ 1073/81 (αρ.113), Ν.1396/83 (αρ. 8), Εγκύκλιος 27 του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ με αρ.πρωτ. ΔΕΕΠΠ/208 /12-9-2003.

3.4 Συσχετισμός Σχεδίου Ασφάλειας Υγείας (Σ.Α.Υ.) και Ημερολογίου Μέτρων Ασφάλειας (Η.Μ.Α.)

Για την πιστή εφαρμογή του ΣΑΥ κατά την εξέλιξη του έργου, πρέπει αυτό να συσχετίζεται με το Η Μ Α.

Στα πλαίσια του συσχετισμού αυτού, να σημειώνεται στο Η.Μ.Α. κάθε αναθεώρηση και εμπλουτισμός του ΣΑΥ και επίσης σε ειδική στήλη του, να γίνεται παραπομπή των αναγραφόμενων υποδείξεων / διαπιστώσεων στην αντίστοιχη σελίδα του ΣΑΥ.

Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται και επιτυγχάνεται ο στόχος της πρόληψης του ατυχήματος.

4. Απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας και υγείας κατά την εκτέλεση όλων των εργασιών στο εργοτάξιο.

4.1 Προετοιμασία εργοταξίου - Μέτρα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ)

Ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί στο εργοτάξιο, κατά την εκτέλεση όλων των εργασιών, τα παρακάτω μέτρα ασφάλειας και υγείας :

α. Την ευκρινή και εμφανή σήμανση και περίφραξη του περιβάλλοντα χώρου του εργοταξίου με ιδιαίτερη προσοχή στη σήμανση και περίφραξη των επικίνδυνων θέσεων : ΠΔ 105/95, ΠΔ 305//96 (αρ.12 παραρτ. IV μέρος Α, παρ. 18.1).

β. Τον εντοπισμό και τον έλεγχο προϋπαρχουσών της έναρξης λειτουργίας του εργοταξίου ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και εκτροπή τυχόν υπαρχόντων εναερίων ηλεκτροφόρων αγωγών έξω από το εργοτάξιο, ώστε να παρέχεται προστασία στους εργαζόμενους από τον κίνδυνο ηλεκτροπληξίας: ΠΔ 1073/81 (αρ.75-79), ΠΔ 305/96 (αρ.12 παραρτ. IV μέρος Β, τμήμα ΙΙ, παρ.2).

γ. Τη σήμανση των εγκαταστάσεων με ειδικούς κινδύνους (αγωγοί ατμών θερμών, υγρών ή αερίων κλπ) και τα απαιτούμενα μέτρα προστασίας των εργαζομένων από τους κινδύνους των εγκαταστάσεων αυτών : Π Δ 1073/81 (αρ.92 - 95), ΠΔ 305/96 (αρ.12, παραρτ. IV μέρος Α, παρ.6).

δ. Τη λήψη μέτρων αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων όπως : κατάρτιση σχεδίου διαφυγής - διάσωσης και εξόδων κινδύνου, πυρασφάλεια, εκκένωση χώρων από τους

εργαζόμενους, πρόληψη - αντιμετώπιση πυρκαγιών & επικίνδυνων εκρήξεων ή αναθυμιάσεων, ύπαρξη πυροσβεστήρων, κλπ. :

ΠΔ 1073/81 (αρ. 92-96), ΠΔ 305/96 (αρ.12, παραρτ. IV μέρος Α, παρ.3, 4, 8-10), Ν.3850/10 (αρ.30, 32, 45).

ε. Την εξασφάλιση παροχής πρώτων βοηθειών, χώρων υγιεινής και υγειονομικού εξοπλισμού (ύπαρξη χώρων πρώτων βοηθειών, φαρμακείου, αποχωρητηρίων, νιπτήρων, κλπ) : ΠΔ 1073/81 (αρ.109,110), Ν.1430/84 (αρ.17,18), ΠΔ 305/96 (αρ.12 παράρτ. IV μέρος Α, παρ.13, 14).

στ. Την εξασφάλιση της δωρεάν χορήγησης Μέσων Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ) στους εργαζόμενους όπως : προστατευτικά κράνη, μπότες ασφαλείας, φωσφορίζοντα γιλέκα, ολόσωμες ζώνες ασφαλείας, γυαλιά, κλπ, εφόσον τους ενημερώσει εκ των προτέρων σχετικά με τους κινδύνους από τους οποίους τους προστατεύει ο εξοπλισμός αυτός και τους δώσει σαφείς οδηγίες για τη χρήση του :

Π.Δ. 1073/81(αρ.102-108), Ν.1430/84 (αρ.16-18), ΚΥΑ Β.4373/1205/93 και οι τροποπ. αυτής ΚΥΑ 8881/94 και Υ.Α. οικ.Β.5261/190/97, Π.Δ. 396/94, Π.Δ. 305/96 (αρ.9,παρ.γ).

4.2 Εργοταξιακή σήμανση – σηματοδότηση, συστήματα ασφαλείας, φόρτωση - εκφόρτωση – εναπόθεση υλικών, θόρυβος, φυσικοί, χημικοί παράγοντες κλπ

Ο ανάδοχος υποχρεούται :

α. Να προβεί στην κατάλληλη σήμανση και σηματοδότηση, με σκοπό την ασφαλή διέλευση των πεζών και των οχημάτων από την περιοχή κατασκευής του έργου, σύμφωνα με :

- Την Υ.Α αριθ. ΔΜΕΟ/Ο/613/16-2-2011 του τ. ΥΠΥΜΕΔΙ:

«Οδηγίες Σήμανσης Εκτελούμενων Έργων» (ΟΜΟΕ-ΣΕΕΟ, τεύχος 7)

- Τη ΚΥΑ αριθ.6952/14-2-2011 του τ.ΥΠΕΚΑ και τ.ΥΠΥΜΕΔΙ «Υποχρεώσεις και μέτρα για την ασφαλή διέλευση των πεζών κατά την εκτέλεση εργασιών σε κοινόχρηστους χώρους πόλεων και οικισμών που προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών »

- Τις διατάξεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας : Ν.2696/99 (αρ. 9 – 11 και αρ.52) και την τροπ. αυτού : Ν.3542/07 (αρ. 7-9 και αρ.46).

β. Να τηρεί τις απαιτήσεις ασφαλείας που αφορούν σε εργασίες εναπόθεσης υλικών στις οδούς, κατάληψης τμήματος οδού και πεζοδρομίου : Ν. 2696/99 (αρ. 47 , 48) και η τροπ. αυτού: Ν. 3542/07 (αρ.43,44).

γ. Να συντηρεί και να ελέγχει τακτικά τη λειτουργία των συστημάτων ασφαλείας και να τηρεί τις απαιτήσεις ασφαλείας των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, των φορητών ηλεκτρικών συσκευών, των κινητών προβολέων, των καλωδίων τροφοδοσίας, των εγκαταστάσεων φωτισμού εργοταξίου, κλπ : ΠΔ 1073/81 (αρ.75-84), ΠΔ 305/96 (αρ.8.δ και αρ.12,παραρτ.ΙVμέρος Α, παρ.2), Ν.3850/10 (αρ. 31,35).

δ. Να προβεί στα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας που αφορούν σε εργασίες φόρτωσης, εκφόρτωσης, αποθήκευσης, στοιβασής, ρίψης και μεταφοράς υλικών και άλλων στοιχείων: ΠΔ 216/78, ΠΔ 1073/81 (αρ.85-91), ΚΥΑ 8243/1113/91 (αρ.8), ΠΔ 305/96 [αρ. 8 (γ, ε, στ, ζ) και αρ.12 παραρτ. IV μέρος Α παρ.11 και μέρος Β τμήμα ΙΙ παρ.4], Ν.2696/99 (αρ.32) και η τροπ. αυτού : Ν. 3542/07 (αρ.30).

ε. Να τηρεί μέτρα προστασίας των εργαζομένων που αφορούν :

α) κραδασμούς : ΠΔ 176/05, β) θόρυβο : ΠΔ 85/91, ΠΔ 149/06, γ) προφυλάξεις της οσφυϊκής χώρας και της ράχης από χειρωνακτική διακίνηση φορτίων : ΠΔ 397/94, δ) προστασία από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες : Ν.3850/10 (άρ. 36-41), ΠΔ 82/10.

4.3 Μηχανήματα έργων / Εξοπλισμοί εργασίας - αποδεικτικά στοιχεία αυτών.

Οι εξοπλισμοί εργασίας χαρακτηρίζονται και κατατάσσονται ως μηχανήματα έργων ΠΔ 304/00 (αρ.2).

α. Ο ανάδοχος οφείλει να ελέγχει τη σωστή λειτουργία και τον χειρισμό των μηχανημάτων (χωματουργικών και διακίνησης υλικών), των ανυψωτικών μηχανημάτων, των οχημάτων, των εγκαταστάσεων, των μηχανών και του λοιπού εξοπλισμού εργασίας (ζώνες

ασφαλείας με μηχανισμό ανόδου και καθόδου, κυλιόμενα ικριώματα, φορητές κλίμακες, κλπ) : ΠΔ 1073/81 (αρ.17, 45-74), Ν 1430/84 (αρ.11-15), ΠΔ 31/90, ΠΔ 499/91, ΠΔ 395/94 και οι τροπ. αυτού: ΠΔ 89/99, ΠΔ 304/00 και ΠΔ 155/04, ΠΔ 105/95 (παραρτ. ΙΧ), ΠΔ 305/96 (αρ.12 παραρτ.ΙV μέρος Β τμήμα ΙΙ παρ.7- 9), ΚΥΑ 15085/593/03, ΚΥΑ αρ.Δ13ε/4800/03, ΠΔ 57/10, Ν.3850/10 (αρ. 34, 35).

β. Τα μηχανήματα έργων σύμφωνα με το ΠΔ 305/96 (αρ.12 παραρτ.ΙV, μέρος Β', τμήμα ΙΙ, παρ.7.4 και 8.5) και το ΠΔ 304/00 (αρ.2), πρέπει να συνοδεύονται από τα εξής στοιχεία :

1. Πινακίδες αριθμού κυκλοφορίας
2. Άδεια κυκλοφορίας
3. Αποδεικτικά στοιχεία ασφάλισης.
4. Αποδεικτικά πληρωμής τελών κυκλοφορίας (χρήσης)
5. Άδειες χειριστών μηχανημάτων σύμφωνα με το ΠΔ 305/96 (αρ.12, παραρτ. ΙV, μέρος Β', τμήμα ΙΙ, παρ. 8.1.γ και 8.2) και το ΠΔ 89/99 (παραρτ. ΙΙ, παρ.2.1).
Σημειώνεται ότι η άδεια χειριστού μηχανήματος συνοδεύει τον χειριστή.
6. Βεβαίωση ασφαλούς λειτουργίας του εξοπλισμού εργασίας (ορθή συναρμολόγηση - εγκατάσταση, καλή λειτουργία) και αρχείο συντήρησης αυτού στο οποίο θα καταχωρούνται τα αποτελέσματα των ελέγχων σύμφωνα με το ΠΔ 89/99 (αρ. 4α παρ.3 και 6).
7. Πιστοποιητικό επανελέγχου ανυψωτικού μηχανήματος, οδηγίες χρήσης ,συντήρησης και αντίστοιχο βιβλίο συντήρησης και ελέγχων αυτού σύμφωνα με την ΚΥΑ 15085/593/03 (αρ.3 και αρ.4. παρ.7).

5.Νομοθετήματα που περιέχουν πρόσθετα απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας και υγείας στο εργοτάξιο, τα οποία τηρούνται κατά περίπτωση, ανάλογα με το είδος των εργασιών του εκτελούμενου έργου.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί στο εργοτάξιο, πέρα από τα προαναφερόμενα, πρόσθετα απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας και υγείας, κατά περίπτωση, ανάλογα με το είδος των εργασιών του εκτελούμενου έργου.

Όλες οι δαπάνες που συνεπάγονται τα παραπάνω, αφορούν στην οργάνωση του εργοταξίου και απαιτούνται από το νόμο, βαρύνουν τον ανάδοχο και θα πρέπει να έχουν συνυπολογιστεί από αυτόν κατά τη διαμόρφωση της προσφοράς του.

ΑΡΘΡΟ 20ο: Ασφαλίσεις

20.1 ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

20.1.1 Κατά τη σύναψη των ασφαλίσεων του ο ανάδοχος οφείλει να λαμβάνει υπόψη του και να συμμορφώνεται με τις διατάξεις της κείμενης Νομοθεσίας, όπως ισχύει κατά την ημέρα σύναψης των ασφαλιστικών συμβάσεων.

20.1.2 Ομοίως οφείλει να έχει υπόψη του την περί ασφαλίσεων Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να συμμορφώνεται προς τις διατάξεις των Κοινοτικών Οδηγιών.

20.1.3 Ο ανάδοχος οφείλει να συμμορφώνεται με τους όρους των ασφαλιστηρίων.

20.1.4 Ως ασφάλιση θεωρείται η πρωτασφάλιση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 102 του Ν.Δ. 400/1970. Οι αντασφαλίσεις δεν υπόκεινται στις ρυθμίσεις του Ν.Δ. 400/1970 και συνεπώς δεν γίνονται δεκτές ως ασφαλιστήρια του Έργου.

20.1.5 Κάθε ασφάλιση, της οποίας το ασφαλιστήριο εκδίδεται στην Ελλάδα, ή στην αλλοδαπή, θα προσυπογράφεται από τον αντιπρόσωπο στην Ελλάδα της εκδότριας και διέπεται από το Ν.Δ. 400/1970, όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 118/1985.

20.1.6 Οι παρεχόμενες ασφαλίσεις δεν απαλλάσσουν ούτε περιορίζουν κατά οποιοδήποτε τρόπο τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες του ανάδοχου που απορρέουν από τη σύμβαση του Έργου, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τις προβλεπόμενες από τις σχετικές ασφαλιστικές συμβάσεις εξαιρέσεις, εκπτώσεις, προνόμια, περιορισμούς κλπ., και ο ανάδοχος παραμένει αποκλειστικά υπεύθυνος για την αποκατάσταση ζημιών σε πρόσωπα ή/ και πράγματα και πέραν από τα ποσά κάλυψης των πιο πάνω ασφαλιστηρίων.

20.1.7 Όλες οι ασφαλιστικές συμβάσεις :

- θα έχουν καταρτισθεί εγγράφως
- θα περιλαμβάνουν όρους οι οποίοι θα ικανοποιούν πλήρως τους όρους του παρόντος άρθρου και της υπολοίπου ΕΣΥ και
- θα τυγχάνουν της έγκρισης του ΚτΕ.

Η έγκριση του ΚτΕ έχει την έννοια του ελέγχου και της εκ μέρους του αποδοχής ότι οι όροι των ασφαλιστικών συμβάσεων ανταποκρίνονται με επάρκεια στους όρους του παρόντος άρθρου και των λοιπών όρων της Ε.Σ.Υ.

20.1.8 Η εκ μέρους του αναδόχου καταβολή του πρώτου ασφαλιστρού που αποτελεί ασφαλιστικό βάρος και που είναι απαραίτητη για την έναρξη των εννόμων αποτελεσμάτων της ασφάλισης, θα γίνεται με την έναρξη ισχύος της ασφαλιστικής περιόδου.

20.1.9 Ο ανάδοχος οφείλει - με μέριμνα και δαπάνη του - να συνάψει ασφαλιστικές συμβάσεις που να καλύπτουν κατ' ελάχιστον τις ασφαλίσσεις (πρόσωπα και αντικείμενα ασφάλισης) που αναφέρονται στο παρόν άρθρο.

20.1.10 Οι ασφαλιστικές εταιρείες θα λειτουργούν νόμιμα, με δόκιμη δραστηριότητα, σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ε.Ο.Χ., θα είναι φερέγγυες στο μέτρο των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν για το παρόν έργο και θα μπορούν να ασφαλίζουν παρεμφερή έργα χωρίς να παραβιάζονται οι όροι των Τευχών Δημοπράτησης και η Ελληνική Νομοθεσία.

Ο ΚτΕ έχει το δικαίωμα να ελέγχει την φερεγγυότητα των ασφαλιστικών εταιριών, ο δε ανάδοχος υποχρεούται στην υποβολή οποιωνδήποτε κατάλληλων στοιχείων λυσιτελούς ελέγχου. Οπωσδήποτε, μαζί με το ασφαλιστήριο συμβόλαιο θα πρέπει να υποβάλλεται ενημερωτικό φυλλάδιο σχετικό με τις δραστηριότητες της ασφαλιστικής εταιρείας και σημείωμα που να αναφέρει παρεμφερή έργα που έχει ασφαλίσει στην Ελλάδα.

20.1.11 Όλες οι ασφαλιστικές συμβάσεις θα συνάπτονται σε ΕΥΡΩ.

20.1.12

α. Ο ανάδοχος υποχρεούται να θέτει στη διάθεση των ασφαλιστών κάθε στοιχείο από την Τεχνική Προσφορά που υπέβαλε ως διαγωνιζόμενος και κάθε αντίστοιχο στοιχείο που έχει θέσει ο Κ.τ.Ε., υπόψη των διαγωνιζόμενων, όπως επίσης και τις εν συνεχεία έρευνες και μελέτες που εκτέλεσε/ συνέταξε ως ανάδοχος.

Επίσης υποχρεούται να επιτρέπει την προσπέλαση των εργοταξίων του, αποθηκών του κλπ. από τους εκπροσώπους των ασφαλιστών, αν το ζητούν.

Επισημαίνεται ακόμη ότι για κάθε πρόκληση φθοράς ή βλάβης που θα συμβεί στο έργο από οποιαδήποτε αιτία ακόμη και από ανωτέρα βία ο ανάδοχος υποχρεούται να ενημερώνει τόσο τον Κ.τ.Ε όσο και τους ασφαλιστές του.

β. Ο ΚτΕ έχει το δικαίωμα

- να επικοινωνεί απ' ευθείας με τους ασφαλιστές
- να παρέχει στους ασφαλιστές στοιχεία που έχει υποβάλει ο ανάδοχος
- να παρέχει στους ασφαλιστές στοιχεία δικών του παρατηρήσεων και ελέγχων

Η υπό του ΚτΕ άσκηση του δικαιώματος αυτού, δεν συνεπάγεται δικαίωμα του αναδόχου για οποιασδήποτε φύσης αποζημιώσεις.

γ. Κατά την υποβολή του Ασφαλιστηρίου συμβολαίου οι Ασφαλιστικές Εταιρείες θα πρέπει να συνυποβάλλουν και δήλωση, στην οποία να αναφέρουν ότι έλαβαν γνώση του παρόντος άρθρου της Ε.Σ.Υ. περί "Ασφαλίσσεων" και ότι με το ασφαλιστήριο καλύπτονται πλήρως και χωρίς καμιά εξαίρεση όλοι οι όροι και απαιτήσεις που αναφέρονται στο παρόν άρθρο.

Διαφορετικά, η Υπηρεσία, χωρίς προειδοποίηση, μπορεί να συνάψει το υπόψη ασφαλιστήριο με ασφαλιστική εταιρία της προτίμησής της στο όνομα, για λογαριασμό και με δαπάνες του αναδόχου. Στην περίπτωση αυτή θα ενεργεί με ανέκκλητη εντολή και για λογαριασμό του σαν πληρεξούσιος.

20.1.13 Απαιτείται η προσοχή του αναδόχου στα παρακάτω :

α. Οι αλλοδαπές και συνεπώς και οι ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις υπόκεινται υποχρεωτικά στην αρμοδιότητα των ελληνικών δικαστηρίων και κάθε ασφαλιστήριο που

έρχεται σε αντίθεση προς τον κανόνα δημόσιας τάξης του άρθρου 23 παράγρ. 2 του Ν.Δ. 400/1970 είναι άκυρο.

β. Αντίγραφα ασφαλιστηρίων συμβολαίων δεν θα γίνονται δεκτά παρά μόνο εάν έχουν επικυρωθεί από φορέα αρμόδιο για την έκδοση κυρωμένων αντιγράφων.

γ. Η αποζημίωση της ασφαλιστικής εταιρίας κρίνεται από το δίκαιο του τόπου σύνταξης και εκτέλεσης της ασφαλιστικής σύμβασης, αδιάφορο εάν αυτή παραπέμπει σε ξένους κανόνες. Το ίδιο ισχύει για τη θεμελίωση της αντικειμενικής ευθύνης, η οποία κρίνεται από το δίκαιο του τόπου.

20.2 ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ

20.2.1 Αν απαιτείται αλλαγή ασφαλιστικής εταιρείας, ή τροποποίηση των όρων της ασφαλιστικής σύμβασης, ή αμφότερα, ο ανάδοχος υποχρεούται να συμμορφώνεται εντός μηνός από τη σχετική ειδοποίηση.

Σε περίπτωση που ο ανάδοχος παραλείψει, ή αμελήσει να συμμορφωθεί με τις ασφαλιστικές του υποχρεώσεις ή οι ασφαλίσεις που έχει συνομολογήσει κριθούν από τον ΚτΕ σαν μη συμβατές με τις αντίστοιχες συμβατικές απαιτήσεις, ο ΚτΕ δικαιούται να συνάψει στο όνομα και με δαπάνες του αναδόχου την(τις) αντίστοιχη(ες) ασφαλιστική(ές) σύμβαση(εις) και στην περίπτωση αυτή θα ενεργεί με ανέκκλητη εντολή και για λογαριασμό του σαν πληρεξούσιος. Τα ασφάλιστρα και οι σχετικές δαπάνες σύναψης της (των) σύμβασης(ων) θα καταβληθούν από τον ανάδοχο εντός δεκαπέντε (15) ημερολογιακών ημερών από της σχετικής ειδοποίησης. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης καταβολής, θα επιβαρύνονται με τον νόμιμο τόκο υπερημερίας. Σε περίπτωση που παρέλθει τρίμηνο χωρίς η καταβολή να έχει συντελεσθεί, ο ΚτΕ έχει το δικαίωμα :

- να συμψηφίσει το σχετικό ποσό (με τους τόκους υπερημερίας) με επόμενη πληρωμή προς τον ανάδοχο, αν υπάρχει.
- ή να εκπέσει το σχετικό ποσό (με τους τόκους υπερημερίας) από τις οποιασδήποτε φύσης εγγυήσεις που έχει στα χέρια του.
- ή να αναζητήσει το οφειλόμενο ποσό (με τους τόκους υπερημερίας) με τις νόμιμες διαδικασίες είσπραξης οφειλής προς το Δημόσιο.

Οι τόκοι υπερημερίας θα υπολογίζονται :

- για τα ασφάλιστρα, από την ημερομηνία καταβολής τους και
- για τα λοιπά έξοδα από την ημερομηνία κοινοποίησης προς τον ανάδοχο των οφειλόμενων ποσών.

20.2.2 Σε περίπτωση που ο ανάδοχος αμελεί, ή δυστροπεί να καταβάλει στους ασφαλιστές το οφειλόμενο ποσό των ασφαλιστρών, ο ΚτΕ, για να αποφύγει ενδεχόμενη ακύρωση των ασφαλιστηρίων, δικαιούται να καταβάλει τα ασφάλιστρα στους ασφαλιστές, με χρέωση και για λογαριασμό του αναδόχου, μετά την προηγούμενη ειδοποίησή του.

Σε τέτοια περίπτωση, η εκ μέρους του ΚτΕ είσπραξη των ποσών των ασφαλιστρών που κατέβαλε, προσαυξημένων με τους τόκους υπερημερίας, θα γίνεται σύμφωνα με την παρ. 20.2.1. Οι τόκοι υπερημερίας θα προσμετρούνται από την ημερομηνία καταβολής των ασφαλιστρών.

20.2.3 Ο Ανάδοχος υποχρεούται να καταβάλει στον (στους) δικαιούχο(ους) κάθε ποσό που δεν μπορεί να εισπραχθεί από τους ασφαλιστές λόγω εξαιρέσεων, απαλλαγών κλπ., σύμφωνα με τους όρους των ασφαλιστηρίων.

Σε περίπτωση δυστροπίας του αναδόχου, ο ΚτΕ έχει το δικαίωμα:

- να παρακρατεί το αντίστοιχο ποσό από τον επόμενο λογαριασμό προς τον ανάδοχο
- ή να εκπίπτει από τις εγγυήσεις που έχει στα χέρια του.

20.2.4 Σε περίπτωση που η ασφαλιστική εταιρία με την οποία ο ανάδοχος συνήψε ασφαλιστική σύμβαση, παραλείψει, ή αρνηθεί να εξοφλήσει (μερικά ή ολικά) οποιαδήποτε ζημία κλπ, για οποιοδήποτε λόγο ή αιτία, ο ανάδοχος έχει την αποκλειστική ευθύνη για την αποκατάσταση της μη εξοφλημένης ζημιάς, ή βλάβης, ή καταβολής αποζημίωσης κλπ., σύμφωνα με τους όρους της Σύμβασης. Ο ΚτΕ, σε περίπτωση δυστροπίας του Αναδόχου, θα υπολογίσει το αντίστοιχο ποσό και θα το συμψηφίσει με την προς τον ανάδοχο

προσεχή πληρωμή του. Εάν δεν προβλέπεται προσεχής πληρωμή, το εν λόγω ποσό θα εκπέσει από τις οποιασδήποτε φύσης εγγυήσεις.

20.2.5 Σε περίπτωση ολικής ή μερικής διακοπής των εργασιών με υπαιτιότητα του αναδόχου, το Έργο, σε οποιαδήποτε φάση και αν βρίσκεται, θα ασφαλισθεί έναντι όλων των ενδεχομένων κινδύνων από τον ΚτΕ και τα έξοδα της ασφάλισης αυτής θα βαρύνουν τον ανάδοχο.

20.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚτΕ ΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

20.3.1 Ο έλεγχος από τον Κ.τ.Ε. των ασφαλιστικών συμβάσεων των οποίων η ασφαλιστική περίοδος αρχίζει από την υπογραφή της Σύμβασης ανάθεσης, θα γίνει πριν από την υπογραφή της σύμβασης.

20.3.2 Στην κατηγορία αυτή υπάγονται οι ασφαλιστικές συμβάσεις των παρακάτω παραγράφων 20.4, 15.5 και 15.6.

20.3.3 Ο έλεγχος από τον Κ.τ.Ε θα αφορά :

- τη συμβατότητα των όρων των ασφαλιστικών συμβάσεων προς τις απαιτήσεις του παρόντος άρθρου και τους υπόλοιπους όρους της Ε.Σ.Υ.

20.3.4 Σε περίπτωση αδυναμίας του αναδόχου να προσκομίσει ασφαλιστική σύμβαση που να καλύπτει όλες τις απαιτήσεις του παρόντος άρθρου πριν την υπογραφή της σύμβασης του έργου, θα πρέπει να προσκομίσει απαραίτητως “Βεβαίωση Ασφάλισης” (Cover Note), όπου να αναφέρονται οι ασφαλιστικές καλύψεις και τα όρια αποζημίωσης που θα περιλαμβάνει το ασφαλιστήριο συμβόλαιο.

Στην περίπτωση αυτή, το ασφαλιστήριο συμβόλαιο πρέπει να υποβληθεί το αργότερο εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης.

20.3.5 Η μη ικανοποίηση των παραπάνω απαιτήσεων από τον ανάδοχο, έτσι ώστε η ασφαλιστική σύμβαση να είναι σύμφωνη με τους όρους του παρόντος άρθρου και να γίνει δεκτή από τον ΚτΕ, συνεπάγεται αφ’ ενός ανέκκλητη ποινική ρήτρα 3.000 ΕΥΡΩ, αφ’ ετέρου τη διαδικασία σύναψης από τον ΚτΕ στο όνομα, για λογαριασμό και με δαπάνες του αναδόχου ασφαλιστηρίου(ων) συμβολαίου(ων) που να καλύπτει(ουν) τις συμβατικές απαιτήσεις, πληρωμή ασφαλιστρων, κ.λ.π., όπως αναλυτικότερα αναφέρεται στην παραπάνω παραγρ. 20.2.

20.4 ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

20.4.1 Ο ανάδοχος υποχρεούται να έχει ασφαλισμένο στο ΙΚΑ και στα λοιπά ασφαλιστικά ταμεία όλο το προσωπικό που απασχολεί ο ίδιος ή οι υπεργολάβοι του, σύμφωνα με την (εκάστοτε) ισχύουσα Νομοθεσία (Διατάξεις περί ΙΚΑ κλπ.).

20.4.2 Επίσης υποχρεούται να ασφαλίζει το εργατοτεχνικό και υπαλληλικό προσωπικό του έναντι ατυχημάτων σε ασφαλιστικές εταιρείες που λειτουργούν νόμιμα, εφόσον το προσωπικό αυτό δεν υπάγεται σε διατάξεις της ισχύουσας Νομοθεσίας (περί ΙΚΑ κλπ.).

Η υποχρέωση αυτή ισχύει και για το πάσης φύσης προσωπικό που απασχολούν, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας οι υπεργολάβοι, προμηθευτές, σύμβουλοι και πάσης φύσης συνεργάτες του αναδόχου.

Η υποχρέωση αυτή ισχύει τόσο για το ημεδαπό όσο και το αλλοδαπό προσωπικό.

20.4.3 Ο ΚτΕ δικαιούται να ελέγχει την τήρηση των όρων των παρ.20.4.1 και 20.4.2, ο δε ανάδοχος υποχρεούται να παρέχει στον ΚτΕ όλα τα σχετικά στοιχεία για την πραγματοποίηση των ελέγχων.

20.4.4 Οι όροι των παραπάνω παραγράφων ισχύουν για όλη την διάρκεια της σύμβασης εκτέλεσης του έργου.

20.5 ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΡΙΤΩΝ-ΚΥΡΙΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

20.5.1 Ασφάλιση Αστικής Ευθύνης έναντι Τρίτων

α. Αντικείμενο ασφάλισης

Με την ασφάλιση αυτή θα καλύπτεται η “ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ” του αναδόχου έναντι Τρίτων και οι ασφαλιστές θα υποχρεούνται να καταβάλουν αποζημιώσεις σε Τρίτους για σωματικές βλάβες ή θάνατο, ψυχική οδύνη ή ηθική βλάβη και για υλικές ζημιές σε

πράγματα, ακίνητα ή κινητά ή και ζώα, που προξενούνται καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου Μελετών - Κατασκευών και περιόδου συντήρησης εξαιτίας των εργασιών κατασκευής, συντήρησης, επισκευής, αποκατάστασης ζημιών του έργου και διαφόρων άλλων ρυθμίσεων, οποτεδήποτε γίνονται αυτές, και εφόσον εκτελούνται στα πλαίσια των συμβατικών υποχρεώσεων του αναδόχου.

Θα καλύπτονται επίσης και ζημιές σε όμορες ιδιοκτησίες /εγκαταστάσεις

β . Διάρκεια της Ασφάλισης

Η ευθύνη των ασφαλιστών αρχίζει με την υπογραφή της Σύμβασης και λήγει με την Οριστική Παραλαβή του Έργου.

γ . Όρια Αποζημίωσης

(1) Τα ελάχιστα όρια αποζημίωσης για τα οποία θα πραγματοποιείται η ασφάλιση Αστικής Ευθύνης έναντι Τρίτων, κατά την περίοδο εκτέλεσης του Έργου, θα είναι τα ακόλουθα:

Για υλικές ζημιές (θετικές ή αποθετικές) σε πράγματα Τρίτων ανεξάρτητα από τον αριθμό των τυχόν ζημιωθέντων Τρίτων 300.000 ΕΥΡΩ/περιστατικό

Για σωματική βλάβη ή Θάνατο Τρίτων κατά άτομο 300.000 ΕΥΡΩ /περιστατικό

Για σωματική Βλάβη ή θάνατο Τρίτων μετά από ομαδικό ατύχημα, ανεξάρτητα από τον αριθμό των παθόντων 600.000 ΕΥΡΩ /περιστατικό

Το αθροιστικό ανώτατο όριο ευθύνης Ασφαλιστών σε όλη τη διάρκεια ισχύος της ασφαλιστικής κάλυψης έναντι Τρίτων, κατά την περίοδο εκτέλεσης του Έργου θα είναι κατ' ελάχιστον 1.200.000 ΕΥΡΩ

(2) Ο Ανάδοχος θα είναι ασφαλισμένος για την Αστική Ευθύνη έναντι Τρίτων και κατά την περίοδο Συντήρησης του Έργου. Το ανώτατο αθροιστικό όριο ευθύνης των Ασφαλιστών θα ανέρχεται στο 50% του αντίστοιχου ποσού, το οποίο ισχύει κατά την περίοδο εκτέλεσης του Έργου.

(3) Θα καλύπτεται επίσης και η εργοδοτική Αστική Ευθύνη του Αναδόχου για την περίπτωση ατυχημάτων στο εργατοτεχνικό προσωπικό που απασχολείται στο έργο.

Τα όρια αποζημίωσης δεν θα πρέπει να είναι μικρότερα από 100.000 ΕΥΡΩ / άτομο, 300.000 ΕΥΡΩ / ομαδικό ατύχημα και 600.000 ΕΥΡΩ για όλη την περίοδο ασφάλισης.

23.5.2 Ασφάλιση Κύριου Μηχανικού Εξοπλισμού.

α . Με το ίδιο ως άνω ασφαλιστήριο θα καλύπτεται και ο Κύριος ή Βασικός (Ειδικός και Συνήθης "Βαρέως Τύπου") Μηχανικός Εξοπλισμός, ο οποίος θα χρησιμοποιηθεί στην κατασκευή του Έργου.

β . Στο Ασφαλιστήριο θα επισυνάπτεται η σχετική κατάσταση με τα χαρακτηριστικά και την ταυτότητα των αντίστοιχων Μηχανημάτων. Η συγκεκριμένη ασφαλιστική κάλυψη θα παρέχεται για αξίες αντικατάστασης των μηχανημάτων με καινούργια, αντίστοιχου τύπου ή τουλάχιστον ίδιας δυναμικότητας.

γ . Ο μηχανικός εξοπλισμός θα είναι ασφαλισμένος έναντι οποιασδήποτε απώλειας ή ζημιάς (εξαιρούμενων των ίδιων εσωτερικής φύσης μηχανικών ή / και ηλεκτρολογικών βλαβών), που οφείλονται ή προκαλούνται από Ανωτέρα Βία, Ανθρώπινο λάθος ή / και τυχαία περιστατικά.

δ . Ο ανάδοχος δεν δικαιούται, για οποιαδήποτε περίπτωση, να διεκδικήσει από τον ΚτΕ αποζημίωση για τυχόν ζημιά ή ολική απώλεια μηχανήματος κλπ. ακόμη και για την περίπτωση ανωτέρας βίας.

ε . Η ασφάλιση των μηχανημάτων θα καλύπτει και την μετακίνηση, τη μεταφορά και τους αναγκαίους ελιγμούς όλων των μηχανημάτων προς και από την περιοχή του Έργου. Η ευθύνη των ασφαλιστών εκτείνεται σε όλη την χρονική περίοδο από την άφιξη στην περιοχή του έργου μέχρι την απομάκρυνσή τους από αυτό.

20.6 ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

20.6.1 Ο ανάδοχος υποχρεούται να έχει ασφαλισμένα σε ασφαλιστική εταιρεία, σύμφωνα με την ισχύουσα Νομοθεσία, τα αυτοκίνητα που προορίζονται για τις ανάγκες και την εξυπηρέτηση των Ερευνών, Κατασκευών και συντήρησης του Έργου, σύμφωνα με τις ισχύουσες σχετικές διατάξεις.

20.6.2 Υπεύθυνος για την τήρηση των όρων και τη φύλαξη των ανωτέρω Ασφαλιστηρίων είναι ο ανάδοχος, ο οποίος υποχρεούται να τα επιδεικνύει στην Επιβλέπουσα Υπηρεσία για έλεγχο, όποτε του ζητηθεί.

20.6.3 Η σύμβαση ασφάλισης αστικής ευθύνης για οχήματα, υποχρεωτικά θα καταρτισθεί εγγράφως, χωρίς τα μέλη να μπορούν να συμφωνήσουν εγκύτως άλλη ρύθμιση.

20.7 ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.

Στο ενιαίο ασφαλιστήριο των καλύψεων της παρ. 20.5 θα περιλαμβάνονται οπωσδήποτε οι ακόλουθοι ειδικοί όροι :

20.7.1 Στην έννοια της λέξης "Ασφαλιζόμενος" περιλαμβάνεται ο Ανάδοχος και το πάσης φύσης προσωπικό που απασχολείται με οποιαδήποτε συμβατική σχέση εργασίας με αυτόν στα πλαίσια του συγκεκριμένου Έργου, καθώς επίσης και ο Κύριος του Έργου (ΚΤΕ), οι τυχόν Υπεργολάβοι και οι Μελετητές.

20.7.2 Ο ΚΤΕ, οι εκπροσωπούσες Υπηρεσίες και το εν γένει προσωπικό τους, οι Σύμβουλοι του ΚΤΕ (και /ή των Υπηρεσιών του) και το προσωπικό αυτών θεωρούνται Τρίτα πρόσωπα, σύμφωνα με τους όρους και τις εξαιρέσεις της ασφαλιστικής κάλυψης με την εφαρμογή του παραρτήματος " Διασταυρούμενη ευθύνη αλλήλων" (cross liability), το οποίο καλύπτει την αστική ευθύνη των ασφαλιζόμενων φορέων.

20.7.3 Η ασφαλιστική εταιρία θα υποχρεούται να αποκρούει οποιαδήποτε αγωγή εγείρεται τυχόν κατά :

- του αναδόχου
- και /ή των Μελετητών και Συμβούλων του
- και / ή του ΚΤΕ
- και / ή των Εκπροσωπουσών τον ΚΤΕ Υπηρεσιών και / ή των Συμβούλων τους
- και /ή μέρους ή/ και του συνόλου του προσωπικού των παραπάνω

με την αιτίαση ευθύνης τους ή συνυπευθυνότητάς τους στη βλάβη ή ζημία από πράξη ή παράλειψη των παραπάνω προσώπων, οι οποίοι καλύπτονται από το ασφαλιστήριο Αστικής Ευθύνης έναντι Τρίτων, θα καταβάλει δε κάθε ποσό για βλάβη και / ή ζημία που προκλήθηκε από πράξη ή παράλειψη των παραπάνω.

Ειδικότερα η ασφαλιστική εταιρεία θα καταβάλει κάθε ποσό εγγύησης για άρση τυχόν κατασχέσεων κλπ., που σχετίζονται με την αστική ευθύνη μέσα στα όρια των ποσών που αναφέρονται εκάστοτε ως ανώτατα όρια ευθύνης των ασφαλιστών.

20.7.4 Σε περίπτωση ολικής ή εκτεταμένης μερικής καταστροφής ή βλάβης του Έργου, προκειμένου η ασφαλιστική εταιρεία να καταβάλει στον ανάδοχο τη σχετική με τη ζημία κλπ., αποζημίωση, πρέπει να έχει λάβει προηγουμένως την έγγραφη για το σκοπό αυτό συγκατάθεση της Υπηρεσίας.

Εφόσον η Υπηρεσία δεν παρέχει στην ασφαλιστική εταιρεία την εν λόγω συγκατάθεση, αυτόματα και χωρίς άλλες διατυπώσεις (ειδικές, ή αλλού είδους εντολή, ή εξουσιοδότηση από τον ανάδοχο) η απαίτηση του αναδόχου κατά της ασφαλιστικής εταιρείας για την καταβολή της αποζημίωσης εκχωρείται στην Υπηρεσία και η ασφαλιστική εταιρεία αποδέχεται και υποχρεώνεται να καταβάλει τη σχετική αποζημίωση στην Υπηρεσία, μετά από αίτηση της τελευταίας για το σκοπό αυτό.

Η εκχώρηση της απαίτησης αυτής του αναδόχου στην Υπηρεσία δεν τον απαλλάσσει από τις ευθύνες και υποχρεώσεις του, που απορρέουν από τη Σύμβαση.

20.7.5 Η ασφαλιστική εταιρία παραιτείται κάθε δικαιώματος ανταγωγής κατά της Υπηρεσίας, των Συμβούλων της, των συνεργατών της και των υπαλλήλων τους σε περίπτωση που η βλάβη ή ζημία οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη, όχι ηθελημένη, των παραπάνω προσώπων.

20.7.6 Το ασφαλιστήριο δεν μπορεί να ακυρωθεί, τροποποιηθεί ή να λήξει χωρίς την έγγραφη, πριν από εξήντα (60) ημερολογιακές ημέρες, σχετική ειδοποίηση της ασφαλιστικής εταιρείας, τόσο προς τον ανάδοχο, όσο και προς την Υπηρεσία Επίβλεψης.

20.7.7 Με το ενιαίο ασφαλιστήριο των καλύψεων της παραγράφου 20.5 θα καλύπτεται και η ευθύνη της Υπηρεσίας και/ ή των Συμβούλων της και / ή του προσωπικού τους, που απορρέει από το άρθρο 922 του Αστικού Κώδικα (Ευθύνη Προστήσαντος).

ΑΡΘΡΟ 21ο: Ώρες εργασίας προσωπικού

Ο ανάδοχος, εφ' όσον ζητηθεί από την Υπηρεσία, είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει εργασίες και τη νύκτα, σε ποσοστό 100% του συμβατικού αντικειμένου, χωρίς καμία ιδιαίτερη αποζημίωσή του. Με εντολή της Υπηρεσίας ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιήσει και δεύτερη βάρδια, χωρίς πρόσθετη αποζημίωση (υπερωρίες κλπ.), ακόμη και αν χρησιμοποιήσει το ίδιο προσωπικό, λόγω της μεγάλης κυκλοφοριακής σημασίας της οδού ή άλλου λόγου που αφορά στην ασφάλεια των χρηστών.

ΑΡΘΡΟ 22ο: Τήρηση ισχυουσών διατάξεων – σχέσεις με την υπηρεσία και άλλους εργολάβους

Ο ανάδοχος είναι υπεύθυνος για την τήρηση κάθε αστυνομικής διάταξης ή άλλης διάταξης που αφορά στην εκτέλεση του έργου και οφείλει να συμμορφώνεται με κάθε διάταξη του εργατικού νόμου. Είναι υποχρεωμένος, καθ' όλη τη διάρκεια της εργολαβίας, να επιτρέπει και να διευκολύνει την εκτέλεση από την Υπηρεσία ή με άλλη εργολαβία οποιωνδήποτε εργασιών, μη περιλαμβανομένων στη προκειμένη.

ΑΡΘΡΟ 23ο: Καθαρισμός χώρου

Κατά την διάρκεια των εργασιών καθώς και μετά την αποπεράτωση του έργου, πριν από την προσωρινή παραλαβή, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να απομακρύνει από το χώρο του έργου, κάθε φύσης άχρηστα υλικά που προέρχονται από τις εργασίες που εκτελέστηκαν από αυτόν και να προβεί στον πλήρη καθαρισμό του χώρου του έργου, χωρίς ιδιαίτερη αποζημίωσή του.

ΑΡΘΡΟ 24ο: Προστασία περιβάλλοντος

α. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προφυλάσσει και να προστατεύει την υπάρχουσα βλάστηση, όπως δένδρα, θάμνους και καλλιεργημένες εκτάσεις γύρω από το χώρο που του διατίθεται από την Υπηρεσία, για την εκτέλεση των έργων θα είναι δε υπεύθυνος για κάθε ζημιά που θα προκαλέσει σε τρίτους, λόγω αυθαίρετης κοπής ή βλάβης δένδρων ή θάμνων, απόθεσης υλικών, λόγω κακού χειρισμού των μηχανημάτων ή καταπάτησης φυτεμένων περιοχών από μηχανικά μέσα.

β. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος κατά την εκτέλεση των έργων να συμμορφώνεται πλήρως προς την Εγκύκλιο ΥΔΕ Γ2-Δ2/0/3/192 εγκ. Α213/5-12-75 για την προστασία του περιβάλλοντος.

γ. Δεν θα κοπεί κανένα δένδρο ή δενδρύλλιο χωρίς την έγγραφη έγκριση της Υπηρεσίας. Για να δοθεί η έγκριση ο ανάδοχος θα πρέπει να υποβάλλει τοπογραφικό διάγραμμα, στο οποίο θα έχουν σημειωθεί τα δένδρα ή δενδρύλλια που θα πρέπει να κοπούν.

δ. Σε περίπτωση ζημιάς ή καταστροφής σε υπάρχουσες κατασκευές ή σε στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος που δεν προβλέπονται από την εγκεκριμένη μελέτη του έργου (ή από τυχόν εγκεκριμένες από την Υπηρεσία τροποποιήσεις της) ο ανάδοχος ανεξάρτητα των οποιονδήποτε ευθυνών που θα μπορούν να προκύψουν γι' αυτόν, είναι υποχρεωμένος να αποκαταστήσει τα υπάρχοντα έργα (ή το φυσικό περιβάλλον) στην κατάσταση που βρισκόταν πριν από την εγκατάστασή του, με δαπάνες του, χωρίς να δικαιούται οποιασδήποτε χρηματικής αποζημίωσης ή παράταση προθεσμίας.

ε. Γίνεται ειδική επισήμανση ότι ο ανάδοχος θα πρέπει, κατά την εκτέλεση των χωματουργικών εργασιών, να αποφεύγει να τραυματίζει το περιβάλλοντα χώρο με πρόσθετες εκσκαφές (πέρα από αυτές που προβλέπονται από τη μελέτη) ή με απόρριψη

διαφόρων προϊόντων ορυγμάτων έστω και αν προβαίνει σε κανονική διάσπρωση και συμπύκνωση αυτών, γιατί διευκρινίζεται ρητά, ότι και οι προβλεπόμενες διατομές επιχωμάτων είναι προκαθορισμένων διαστάσεων και δεν επιτρέπεται η δημιουργία πλατυσμάτων χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Υπηρεσίας, η οποία θα λάβει σοβαρά υπόψη της τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Οι οποιεσδήποτε αποθέσεις προϊόντων ορυγμάτων ή άλλων προϊόντων θα πρέπει να γίνονται σε θέσεις που να μην δημιουργούν οποιοδήποτε πρόβλημα στο περιβάλλον και να έχουν την έγκριση των αρμοδίων αρχών (οι δε θέσεις αυτές θα εξασφαλιστούν με ευθύνη και δαπάνες του αναδόχου, χωρίς να αναλαμβάνει η Υπηρεσία καμία δέσμευση).

στ. Ανάλογη φροντίδα θα πρέπει να δοθεί από τον ανάδοχο και στις εγκαταστάσεις παραγωγής αδρανών υλικών και ασφαλτομιγμάτων σχετικά με τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις και την αποκατάσταση του τοπίου.

Επισημαίνεται επιπλέον ότι θα πρέπει να πληρούνται και οι οποιεσδήποτε άλλες προϋποθέσεις προστασίας του περιβάλλοντος με τις εγκρίσεις των αρμοδίων αρχών.

ΑΡΘΡΟ 25ο: Τελικές διατάξεις

Στην προκειμένη εργολαβία ισχύει ο Ν. 4412/2016. Με την υποβολή της προσφοράς του, προϋποτίθεται ότι ο διαγωνιζόμενος είναι απόλυτα ενήμερος για τις συνθήκες εκτέλεσης του έργου, για τις ενδεχόμενες δυσχέρειες και καθυστερήσεις κλπ., και έχει λάβει υπόψη του ότι καμία απαίτηση σχετική με αποζημίωση θα του αναγνωριστεί κατά οποιοδήποτε τρόπο, λόγω των ανωτέρω τοπικών συνθηκών ή δυσχερειών κυκλοφορίας.

Επίσης ο ανάδοχος έχει μελετήσει, με το σκοπό να συμμορφωθεί, τα υπάρχοντα συμβατικά τεύχη και στοιχεία (μαζί με την παρούσα ΕΣΥ).

ΣΥΝΤΑΧΘΗΚΕ Πάτρα 22-12-2017	ΕΛΕΓΧΘΗΚΕ Πάτρα 22-12-2017		ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ Πάτρα 27-12-2017
	Ο Προϊστάμενος του Τμήματος Δομών Περιβάλλοντος Δ.Τ.Ε./Π.Δ.Ε.	Ο Προϊστάμενος του Τμήματος Ωρίμανσης Έργων Δ.Τ.Ε./Π.Δ.Ε.	Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων Π.Δ.Ε.
Θαναούλιας Θεόδωρος Πολ/κός Μηχανικός	Καραγιάννης Χρήστος Μη/γος Μηχανικός	Ιωάννης Ρόδης Πολιτικός Μηχανικός	Βασίλειος Λοτσάρης Ηλεκτρ.Μηχανικός
Εγκρίθηκε με την υπ' αρ. 254672/6874/27-12-2017 (ΑΔΑ: 7ΣΥΟ7Λ6-ΡΞΤ) Απόφαση της Δ.Τ.Ε. / Π.Δ.Ε.			